هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی
اخبار مناطق آزاد
شماره ۴۸
چهارشنبه ۲۵ شهریور ماه ۱۳۹۸
سال اول - ۵۰۰۰ تومان

تجارت بین‌المللی توسعه بستر امن مناطق آزاد

صفحه ٤ را بخوانید

نقش آفرینی مناطق آزاد در توسعه تجارت داخلی و خارجی:

طرح جلد: سپهر مرادی

۲

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش تاکید کرد:

هم‌قسم و متعهد در مسیر توسعه و آبادانی کیش

سرمقاله

مرضیه حسینی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی؛ دریچه‌ای به سوی تجارت جهانی

در شرایط کنونی کشورمان در حوزه‌های اقتصادی با مسائل یا مفاهیم خاصی مواجه است که شاید تاکنون تجربه‌اش را نداشته‌ایم. بنابراین کلیه اقشار جامعه در تمامی حوزه‌ها و صنوف مکلف به نوآوری، ابتکار، نظریه‌پردازی و الگوسازی در عرصه‌های جدید اقتصادی هستند تا هر یک بتوانند به نوعی این بار و چرخه را جابه‌جا کرده و به حرکت درآورند.

اصولا توسعه اقتصادی و یا سیاسی یک کشور بدون توجه به مفاهیم فرهنگی و گفتمان‌سازی مبانی آن، امکان‌پذیر نیست. شاید بتوان مهم‌ترین عامل پیشرفت اقتصاد مقاومتی در کشور را، گفتمان‌سازی اصول اقتصاد مقاومتی در میان مسئولان و مردم دانست.

گفتمان، ارائه فکری منسجم، منظم و قابل دفاع مبتنی بر فرهنگ و اعتقادات یک جامعه می‌باشد که از سوی یک رهبر و یا فعال سیاسی و یا فرهنگی تبیین می‌گردد و محور فعالیت‌ها، تبلیغات و جهت‌گیری‌ها قرار می‌گیرد، به نظام مدیریتی و رسانه‌ای جهت می‌دهد و بر سرنوشت مردم و کشور تاثیر می‌گذارد.

امروزه اهمیت «توسعه اقتصادی» و نقش بارز آن در بنا نهادن جامعه‌ای آرمانی، بر هیچ کسی پوشیده نیست؛ تا آنجا که می‌توان آن را از اولویت‌های دنیای امروز دانست، اولویتی که براساس آن بسیاری از محاسبات و معادلات جهانی شکل می‌گیرد.

اقتصاد مقاومتی یکی از ارکان مکتب اقتصاد اسلامی به حساب می‌آید که دیگر ارکان آن شامل عدالت اقتصادی، تدبیر معیشت و عقلانیت اقتصادی، الگوی تولید، توزیع و مصرف اقتصادی است. ارکان مذکور را اصطلاحا فرهنگ اقتصاد می‌نامند. حال اگر اقتصاد خالی از این ارکان باشد، دیگر نمی‌توان آن را اقتصاد اسلامی نامید.

اقتصاد مقاومتی نمی‌پذیرد که صرفا مصرف‌کننده باشد، منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصاد سلطه ایستادگی می‌کند. این اقتصاد با رویکرد فعال و مقاومت در مقابل تعاریف، ساختارها و محصولات اقتصاد سلطه، سعی در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی‌سازی آن براساس جهان‌بینی و اهداف خود دارد.

اقتصاد مقاومتی ماهیتا اقتصادی مردمی است. ضروری است که مردم وارد این عرصه شوند تا از ورود رانت‌خوارها به اقتصاد جلوگیری کنند. اگر ما فضا را برای حضور جوانان و فعالان اقتصادی با اندیشه‌های نو در حوزه اقتصادی فراهم کنیم، قطعا تحولات مثبتی را در این عرصه شاهد خواهیم بود.

ازجمله مواردی که در برنامه توسعه کشور باید مورد توجه قرار گرفته شود، نقش و اهمیت مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گسترش تولید و صادرات است که به تبع آن توسعه اجتماعی و فرهنگی نیز حاصل می‌گردد. هر چقدر این مناطق توسعه پیدا کنند و صادرات، واردات و تولید در آنها بالا رود، می‌تواند گامی بزرگ باشد در جهت توسعه کلان کشور. نکته مهم دیگر نقش این مناطق و تسهیلات قانونی آنها در رونق و گسترش صادرات غیرنفتی که همواره یکی از جهت‌گیری‌های اساسی توسعه اقتصادی کشور است.

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی می‌توانند فضای مناسبی را برای صادرات شرکت‌های تولیدی ایجاد کرده و با جذب عوامل سرمایه در کنار یکدیگر به عنوان یک سکوی صادراتی عمل نمایند. به دلیل اینکه تولیدات آنها با قیمت‌های رقابتی و بین‌المللی صورت می‌گیرد، باعث کاهش قیمت تمام‌شده محصول و بهره‌گیری موثرتر از آن می‌شود. همچنین امکان حضور در بازارهای بین‌المللی را آسان‌تر می‌کند. در نتیجه وجود این مناطق، سبب انتقال مرکز فعالیت تجاری بین‌المللی به کشور می‌شود که می‌تواند به عنوان یک مزیت تلقی گردد.

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی می‌توانند همچون دریچه‌ای باشد به سوی تجارت جهانی که با عبور از این دریچه می‌توان به سوی افزایش تبادلات تجاری با دیگر کشورهای جهان پیش رفت.

مدیر فرهنگی، هنری و اجتماعی دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی:

حمایت از راه‌اندازی آرت‌رزیدنسی‌های بین‌المللی، یکی از اولویت‌های مناطق آزاد

مدیر فرهنگی، هنری و اجتماعی دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از تهیه دستورالعمل فعالیت و حمایت از آرت رزیدنسی‌های بین‌المللی در مناطق آزاد خبر داد.

علی حسنلو درباره رویکرد و فعالیت‌های فرهنگی هنری در مناطق آزاد افزود: از آنجا که یکی از ماموریت‌های اصلی مناطق آزاد، توسعه همکاری و مبادلات اقتصادی بین‌المللی است، معاونت فرهنگی، گردشگری و صنایع خلاق دبیرخانه شورایعالی می‌خواهد طرح‌هایی که به نوعی در راستای فعال شدن دیپلماسی فرهنگی است را به عنوان مکمل فعالیت‌های اقتصادی و گردشگری مناطق آزاد در پیش بگیرد. هر کشوری برای صدور کالا و اقتصاد خود پیش‌تر نام و نشان و فرهنگ خود را به کشورهای دیگر صادر می‌کند، چراکه یکی از بهترین تسهیل کننده‌های مسیر توسعه ارتباطات اقتصادی بین ملت‌ها، کار فرهنگی است.

وی با اشاره به نمونه موفق کره جنوبی در توجه به حوزه صنایع فرهنگی در اقتصاد ملی، گفت: با همین رویکرد یکی از اصلی‌ترین برنامه‌ها در حوزه فرهنگ و هنر مناطق آزاد، حمایت از راه‌اندازی آرت رزیدنسی‌های بین‌المللی است که ما آن را در دستورکار قرار دادیم. آرت رزیدنسی‌ها یا اقامتگاه‌های هنری به فضاهایی گفته می‌شود که امکان سفر و اقامت هنرمندان را فراهم می‌کند. هنرمندانی که از کشورهای مختلف برای تجربه و خلق اثر در کنار هنرمندان دیگر و هنرمندان بومی را سفر می‌کنند. این شاید ساده‌ترین تعریف اقامتگاه‌های فرهنگی هنری باشد، اما گونه‌های

بسیار متفاوتی از این مراکز هنری وجود دارد. البته باید توجه داشته باشیم که آرت‌رزیدنسی‌ها با اینکه در پایه‌ای‌ترین شکل خود یک اقامتگاه هستند، اما تفاوت‌های فاحش و بسیار زیادی با اقامتگاه‌های بوم‌گردی یا هتل‌ها و مهمانسراها دارند، زیرا در اینجا تنها بحث اقامت مطرح نیست و اقامت تنها یک امکان برای تکمیل شدن چرخه یک کار فرهنگی هنری است.

حسنلو همچنین در ادامه درباره تاثیرات اقامتگاه‌های هنری افزود: معمولا این اقامتگاه‌ها با هدف ویژه ایجاد تبادلات هنری بین کشورها، خلق آثار هنری، کمک به هنرمندان برای پیشرفت و تجربه بیشتر، توانمندسازی جوامع محلی، کمک به هنرمندان بومی برای شناخت دنیای حرفه‌ای هنر، توسعه فضای هنری در شهرها و روستاها، آسان‌سازی سفرهای هنری برای هنرمندان، جمع‌آوری آثار و ایجاد جریان اقتصادی، ایجاد یک گفتمان هنری و... حرکت می‌کنند.

وی با اشاره به برداشت غلط مردمان برخی از کشورها از واقعیت کشور ما گفت: متاسفانه صدای واقعی ما به مردم دنیا نمی‌رسد، زیرا این رسانه‌ها و دولت‌های آن کشورها هستند که صدای بلندتری در کشورهای خود دارند و آنها بالطبع چیزی را مخابره می‌کنند که در راستای سیاست آنهاست و برای همین چهره درستی از ایران در اذهان عمومی دنیا نیست. هنرمندان هر کشوری معمولا جزء مستقل‌ترین افراد آن جامعه‌اند و چند تجربه اخیر مناطق آزاد در دعوت از هنرمندان بین‌المللی نشان داد که برخی از آنها درباره آب و هوای کشور ما هم تصور اشتباهی دارند، چه برسد به فرهنگ که امر پیچیده‌ای است. اقامتگاه‌های هنری می‌تواند محملی برای شناخت واقعی کشور ما و خلق آثار هنری مبتنی بر بوم ایران باشد که تاثیر آن بسیار ارزشمند است. علاوه بر این اشاره کردم که هنرمندان بومی را توانمند می‌کند و هنرمند حرفه‌ای ما را قدرتمند. از طرفی به نوعی این مراکز جذب گردشگر تخصصی می‌کنند که بهترین نوع جذب گردشگر است.

مدیر فرهنگی، هنری و اجتماعی دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در پایان افزود: ما در حال تهیه دستورالعمل حمایتی برای راه‌اندازی این مراکز هستیم و از فعالان و سرمایه‌گذاران علاقه‌مند به این حوزه دعوت می‌کنیم که در فرآیند تدوین این دستورالعمل به ما کمک کنند تا با کمترین نقص ممکن، این کار صورت گیرد. به زودی نشستی با فعالان این حوزه خواهیم داشت و این گفت‌وگو را رو در رو پیش می‌بریم.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش تاکید کرد:

هم‌قسم و متعهد در مسیر توسعه و آبادانی کیش

گفت‌وگو:
سیدعلیرضا هاشمی

اکنون نزدیک به ۱۰ماه از حضور دکتر غلامحسین مظفری، به عنوان مدیرعامل در سازمان منطقه آزاد کیش می‌گذرد، ۱۰ماهی که حرکت‌های کیفی و کمی توسعه‌ای در جزیره در این این بازه بسیار مشهود و ملموس بوده است، به بهانه هفته دولت و شکل‌گیری رویدادهای تازه در این جزیره در کنار مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش بودیم تا واپسین تحولات صورت گرفته در این دیار را از زبان ایشان جویا بشویم؛ تحولاتی که دکتر مظفری از عدم ایستایی در آنها البته با حضور مستمر بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خبر داد.

در هفته دولت اتفاقات جدیدی در کیش و در حوزه فعالیت شما رخ داد؛ لطفا از آنها بگویید.

در گرامیداشت هفته دولت بخش مهمی که در سفر ۲روزه دکتر مرتضی بانک مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به کیش پرداخته شد، بازدید و افتتاح پروژه‌ها بود. واقعیت این است که حجم کارهایی که در جزیره در حال انجام است، بیشتر از این بود که در افتتاحیه‌ها و بازدیدها داشتیم؛ ولی خوشبختانه روند بسیار خوب و رو به جلویی داریم. شاید اگر از صبح بخواهیم شروع کنیم و به انتها و بعدازظهر برسیم، یک بخشی از پروژه‌هایی بود که ما می‌توانستیم بازدید کنیم؛ از این رو پروژه‌های نمونه را برای بازدید انتخاب کرده بودیم. پروژه‌هایی که بعضا ماه‌ها و سال‌ها بود راکد و تعطیل بودند، ولی واقعا یک سرمایه بزرگ ملی در بخش خصوصی محسوب می‌شوند و به یک معنایی با همکاری خوب بخش خصوصی و تلاش و توانی که همه ارکان‌ها در جزیره داشتند، این کار محقق شد. این که عرض می‌کنم ارکان، به معنای شورای تامین حوزه معاونت‌های مختلف سازمان است که همراهی داشتند و گره‌ها یکی‌یکی باز شد و ما شاهد بودیم که تعدادی از این پروژه‌ها خوشبختانه شروع به فعالیت اجرایی کردند.

که یکی از آن پروژه‌ها، کیش چوب بود که مدت‌ها از کار افتاده بود.

شاید کیشوندان تنها اسمش را شنیده‌اند و کمتر اطلاعات و آگاهی در مورد آن دارند. من هم به عنوان مدیرعامل سازمان قبل از اینکه وارد جزیره شوم از روز اول عموما کیش چوب را با عنوان کارگرهای متاهلش می‌شناختم، کارگرهایی که به تبع شرایطی که در کیش چوب حاکم بود، دچار گرفتاری بودند و خوشبختانه با این اتفاقاتی که افتاد و پیگیری‌هایی که انجام شد، بخش خصوصی با انتخاب شریک توانمند، با قدرت وارد فعالیت شدند و جا دارد که من از آنان تشکر کنم. در روز ششم شهریورماه شاهد راه‌اندازی مجدد این پروژه بودیم، کارخانه‌ای که در خاورمیانه بی‌نظیر و به گونه‌ای است که این محصول بدون هیچ تردیدی قابل رقابت و قابل فروش در بازارهای اروپایی است.

وضعیت کارگران کیش چوب بعد از راه‌اندازی مجدد به چه صورت شد؟

خوشبختانه کارگران تعیین تکلیف شدند. البته هر کسی که به آنجا علاقه‌مند بود، به سرکار برگشت و آنهایی که لازم بود، تسویه شدند. عموما کارگران خارجی تسویه شدند و جایگزین آنها کارگران ایرانی هستند و تا پایان سال ۴۰۰نفر و در فاز جدید ۱۲۰۰نفر مشغول به کار می‌شوند. در ابتدای هفته دولت، در دیداری که با اعضای دولت، خدمت مقام معظم رهبری بودیم، جمله‌ای را فرمودند که به یک معنایی جهت و مسیر ما را روشن نمودند. این جمله بسیار کلیدی بود که ایشان فرمودند که در شرایط جنگ اقتصادی، سرمایه‌گذاران، سربازان جنگ‌های اقتصادی هستند. ما از آن فضایی که در یک زمانی در ذهن دولتی‌ها شکل گرفته بود که کسانی که سرمایه‌گذاری می‌کنند زالو صفت هستند، عبور کرده‌ایم؛ این حرف‌ها تمام شده، یعنی واقعا زمان سرمایه‌گذاری و رونق اقتصادی است.

از بدو ورودتان به جزیره همواره به حرکت در مسیر برنامه راهبردی تاکید داشتید؛ در این خصوص توضیح دهید.

یکی از محورهایی که در جلسه معارفه‌ام بدان اشاره داشتم، برنامه راهبردی بود. بخش پنجمش مشارکت واقعی بخش توانمند خصوصی است. ما احساس می‌کنیم که باید به این سربازان واقعی جنگ اقتصادی کمک کنیم. آنها سربازانی هستند که وظیفه ما تامین مهمات برای آنان است. امروز مشکلاتشان را باید حل کنیم و خدای نکرده اگر افرادی هستند که همانند زمان جنگ ستون پنجم محسوب می‌شوند، آنها را کنار بزنیم و با کاهش حواشی، زمینه را برای حضور پرقدرت آنان فراهم کنیم. امروزه بیشترین دغدغه ما باید این باشد که فضا را باز کنیم و این هم محقق نمی‌شود الا اینکه ما با شفافیت تمام و با پاکدستی و حُسن نیت و حُسن خلق در مقابل سرمایه‌گذاران قرار بگیریم. بنده به عنوان نماینده عالی دولت و به عنوان خادم مردم تاکید می‌کنم، همکارانم در سازمان منطقه آزاد کیش نیز بایستی به عنوان یک الزام همان طور که در برنامه آمدیم، با شفافیت کامل و با اطلاعات بسیار دقیق که در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهند این مسیر را باز و کمک کنند. اصلا فلسفه وجودی ما این است که باری را بلند کنیم و این اتفاق در این کارگاه تولیدی در این کارخانه بزرگ و سایر پروژه‌های دیگر که مورد بازدید قرار گرفت، به خوبی مشهود بود. حقیقتا خودم انرژی گرفتم، حتی آقای بانک هم نظرش این بود که چرا شما اینها را اطلاع‌رسانی نکردید؟ من عرض کردم که آثارش خودبه‌خود مشهود است و ان‌شاءالله فضایی ایجاد شود که این شور، نشاط، امید و این اشتیاق حتی به بعضی از سرمایه‌گذرانی که ناامید شدند، برگردد. به هرحال تعارف را باید کنار بگذاریم، اگر فضای عمومی ما برای کار، فعالیت و تولید در جزیره فضای بسته و سخت شود و اگر سرمایه‌گذاران ما احساس کنند که مورد احترام نیستند، به هرحال تاثیر منفی خواهد گذاشت.

با این اوصاف آینده کیش را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

می‌خواهم همین جا عنوان کنم که در کیش اتفاقات خوبی در شُرف انجام است؛ مطمئن باشید ۳سال آینده کیش۱۴۰۰ و ۱۴۰۲ کیش الان نیست و با یک شتاب خوبی که به سمت جلو داریم، حرکت می‌کنیم؛ این شعار نیست، برنامه راهبردی این را می‌گوید که ما هم خودمان را ملزم به اجرای این برنامه می‌دانیم، هم‌قسم شدیم، تعهد کردیم و این آغاز یک حرکت به سمت توسعه و آبادانی کیش است. ۲جلسه عمومی با همه کارمندان سازمان داشتیم و بیش از ۷جلسه کارشناسی که این بحث به صورت فشرده انجام شده و نیز بیش از ۳۲۰۰ساعت نفر برنامه راهبردی سازمان را با کمک تیم کارشناسی خبره تدوین کرده‌ایم. اعتقاد و باورمان این است که یک فرصتی در اختیار ما قرار گرفته و این فرصت برای ما و نسل ما اندک است که به هر حال جنگ نظامی را تجربه کردیم. امروز وقتی آقا می‌فرمایند که جنگ اقتصادی است، در این فضا باید از همه امکان و ابزارمان برای کمک به این سیستم استفاده کنیم.

پس باید باز هم منتظر کیش در حال توسعه باشیم.

خوشبختانه به لطف خداوند متعال و به مددی که مردم داشتند، کیش با بسترسازی‌های دولت توسط سرمایه‌گذاران توسعه پیدا کرده است. امروز هم فضای خوبی است همه تلاش ما این است که زیرساخت‌ها را توسعه بدهیم. خیلی وقت‌ها در سیستم مدیران اجرایی به دنبال این هستیم که این کار را انجام بدهیم تا به اسم مظفری تمام بشود، اصلا ما باید از این فضا عبور کنیم. ما پروژه‌های زیرساختی بسیار ارزشمندی داریم که بنده مسئولیت دارم آنها را تمام کنم. اصلا مهم نیست کی اینها را شروع کرده و اگر کار خوبی بوده، باید تمامش کنیم. به نظر من جزیره زیبای کیش به همه ایران بزرگ تعلق دارد و همینجا از ایرانیان سراسر جهان دعوت می‌کنم به جزیره کیش تشریف بیاورند.

آگاه شدیم که تصمیم گرفته‌اید اسکله ۳۵هزار تنی بندر تجاری کیش را لایروبی کنید؛ از این اقدام ارزشمند عمرانی و نتایج مثبتی که در پیش خواهد داشت، بفرمایید.

بحثی که این روزها کیشوندان و گردشگران از آن رنج می‌برند، کمبود ناوگان هوایی و هواپیما و گران بودن قیمت‌ها است. یکی از راه‌های جایگزین، مسیر دریایی است. بندر ۳۵هزار تنی هم برای کالا، هم برای مسافر و هم برای کشتی‌های بزرگ و با ظرفیت بسیار بالا دیده شده است. واقعیت این است که بندر ۳۵هزارتنی اسکله ساخته شده، ولی چون لایروبی نشده بود، در حال از دست دادن اسکله بودیم، از این رو لایروبی را در دستورکار خود قرار دادیم و تفاهم‌نامه‌ای را به این منظور به امضاء رساندیم. در لایروبی بندر تجاری، حجم زیادی از مصالح حاصل از لایروبی تولید می‌شود که حمل و دپوی آن به مکانی دیگر، ضمن تخریب شدید محیط زیست، هزینه سنگین در پی خواهد داشت، لاجرم همانند روش مرسومی که عمدتا در اکثر پروژه‌های مشابه در دنیا به کار گرفته می‌شود، مصالح حاصله از لایروبی در نقطه‌ای از دریا به فاصله ۸۰۰متری از ساحل دپو و زمینی استحصال و جزیره مصنوعی ایجاد می‌شود و به هر حال یکی از مهم‌ترین و به تعبیر من بزرگ‌ترین پروژه‌های گردشگری تاریخ کیش و شاید ایران با رعایت مسائل زیست محیطی رقم خواهد خورد.

هزینه‌های پیش‌بینی شده برای لایروبی اسکله ۳۵هزار تنی کیش حدود ۵۰۰میلیارد تومان و تجهیز این اسکله ۱۰۰میلیارد تومان بود که این هزینه به صورت تهاتری تامین می‌شود و مدت اجرای آن ۲سال پیش‌بینی شده است.

جزیره کیش به واسطه کاربری که برای آن تعریف شده، نیازمند جهش‌های لازم در زمینه‌های مختلف اقتصادی است؛ از این رو بنا داریم با اجرای این پروژه عمرانی که پسکرانه بی‌نظیر و ارزش افزوده بالایی به همراه دارد، فضای گردشگری جدیدی در کیش رقم زنیم که رونق اقتصادی را در پی داشته باشد.

پروژه‌های زیرساختی مثل فرودگاه و ترمینال جدید نیز یک ضرورت است؛ این پروژه بنا به دلایلی معطل مانده بود، ولی خوشبختانه بخش عمده‌ای از تجهیزات خریداری شده و پیمانکار مربوطه فعالیت خود را شروع کرده و تامین مالی صورت گرفته است و برای اولین بار ۳۰۰میلیارد تومان اوراق صکوک را به مرحله نهایی رساندیم که هفته آینده عملیاتی خواهد شد.

یکی از بارزه‌های اخیر کیش، ایجاد جلوه‌های طبیعی بصری محیطی در شهر است؛ چه تلاش‌هایی در این راستا صورت گرفته است؟

در بحث فضای سبز جزیره که من همین جا از همکارانم در شرکت عمران و خدمات تشکر می‌کنم و هم درخواست می‌کنم و به یک معنایی به عنوان الزام، فضای سبز جزیره باید بهتر از این باشد. همچنین شب جزیره باید بهتر و بسیار پرنورتر و روشن‌تر از نوری باشد که الان است. اینکه ما شعار می‌دهیم جزیره پاک و جزیره بدون پلاستیک، یک شعار نباید باشد. آن فرهنگ ترافیکی که ما یک زمانی شروع کردیم، باید با جدیت حفظ کرده و ارتقاء دهیم. باید به لحاظ فرهنگ شهروندی و کیشوندی به عنوان یک الگو برای کشور باشیم. تلاش شایسته و بایسته‌ای برای ارتقای این موارد شده است. در اختتامیه فیلم کوتاه موج درخواستم این بود که آن جشنواره ادامه پیدا کند و گفتم ما در کیش هیچ کاری را انجام نمی‌دهیم و اگر انجام دادیم درست و باکیفیت انجام دهیم. اگر قرار است فیلم جشنواره موج برگزار شود، باید متمرکز شویم و از این به بعد جشنواره را در سطح بین‌المللی برگزار کنیم و الزامات را فراهم نماییم.

نقش سازمان منطقه آزاد کیش برای هر چه باکیفیت‌تر برگزار شدن این رویدادها را چطور تعریف می‌کنید؟

ظرفیت‌های بسیار خوبی می‌تواند در کنار این سازمان و سرمایه‌گذارانی که عرض کردم که صاحبان اصلی این جزیره هستند، قرار بگیرد. مردمانی که صاحبان اصلی این جزیره هستند، هنرمندان و علاقه‌مندانی که در قالب سازمان‌های مردم‌نهاد مختلف هستند باید همه دست به دست هم دهند و سهمی در جشنواره‌های در شان داشته باشند. خوشبختانه جشنواره‌ها، همایش‌ها و مسابقات بین‌المللی برگزار شده است و بعضی شخصیت‌های تراز اول در حوزه‌های مختلف وقتی می‌آیند و این فضا را می‌بینند، تشویق می‌شوند دوباره به جزیره سفر کنند. مثلا رئیس فدراسیون تکواندو جهان با اکراه آمده بود و من روز سوم مسابقات از ایشان پرسیدم که فضا را چگونه ارزیابی می‌کنید و شرایط را چطور می‌بینید؛ ایشان جواب دادند که جزیره کیش فوق‌العاده بی‌نظیر است؛ یا در مجمع جهانی سلامت که ۱۷۰نفر از دانشمندان و شخصیت‌های علمی جهان از ۲۷کشور به کیش سفر کرده بودند و فرصت بسیار خوبی ایجاد شد که با جزیره کیش آشنا شوند.

در عرصه سلامت چه اقداماتی صورت گرفته است؟

خدمت معاون محترم وزیر بهداشت بودیم و بحث جدی را برای بحث دانشگاه طب سنتی و طب مکمل داشتیم، پیگیری کرده و دوستان را متقاعد کردیم و آنها به جمع‌بندی رسیدند که بهترین مکان، جزیره کیش است. فکر و برنامه‌ریزی کرده و به این موضع ورود کردیم. در بحث گردشگری سلامت هم قبل از شروع برنامه بحث مرکز نوآوری، بدون تعارف یکی از بهترین‌های کشور باید باشیم و اگر اینگونه نباشد نباید این مجموعه راه‌اندازی شود. شعارمان در سازمان این است که ما کاری را یا نباید انجام دهیم و یا با بهترین کیفیت انجام دهیم. حتی در بحث‌های منظر شهری، موضوعاتی را با عزیزانمان در حوزه‌های فنی و عمرانی داشتیم. شما ببینید ما حتی در یک مسیری مثل مثلا محور امیرکبیر برای تعداد ساختمان‌هایی که در این محور قرار گرفته است، مسابقه معماری برگزار کردیم. این اتفاق خوبی است و هیات داورانی که انتخاب شدند، از بهترین متخصص‌های معماری کشور بودند. بخش خصوصی سرمایه‌گذاری می‌کند، پس چرا هویت نداشته باشد. در سواحل زیبای کیش خوشبختانه مثل شمال کشور به حریم‌ها تجاوز نشده است و حریم ۱۲۰متری‌مان در کل جزیره باز است.

در خصوص شکل‌گیری پارلمان زنان در جزیره چه اتفاقاتی رخ داده است؟

در این چند ماهی که خدمت عزیزان هستم، اطلاعاتی را کسب کردم. واقعیت این است که در جامعه ما مخصوصا در کیش جمعیتی بسیار توانمند و فرهیخته از بانوان داریم که به لحاظ ساختاری شاید خیلی جایی برایشان تعریف نشده است، البته ما تفکیک جنسیتی را خیلی معتقد نیستیم، ولی تاکید بر این است که برای این موضوع یک ظرفیت و ساختاری تعریف کنیم. یک ساختار سازمانی را در امور زنان داریم که فعالیت‌های خود را دنبال می‌کنند. در بحث بومیان یکی از همکاران توانمند خودمان در جزیره سرکار خانم بحرینی را دعوت کردیم تا در آن بخش به امور بومیان کمک کنند که در حال حاضر هم یک مسند دیگری دارند. خدمت دکتر پورعلی معاون فرهنگی و اجتماعی نامه نوشتم که بحث تشکیل پارلمان زنان و بانوان جزیره کیش را داشته باشیم، به دلیل اینکه از این ظرفیت بسیار خوب بتوانیم در تصمیم‌سازی و در مشورت گرفتن برای حوزه کل جزیره نه اختصاصا بحث‌های بانوان استفاده کنیم و از این بابت نیز مطمئن باشیم که رئیس این پارلمان حتما در شورای اداری ما شرکت خواهد کرد. این پارلمان کمیسیون‌هایی دارد، ولی در کنار کارگروه‌ها و کمیسیون‌هایی که در سازمان داریم، نقش جامع و متخصصی خواهد داشت و گروه‌های مختلف اجتماعی بانوان در این پارلمان حتما باید ساختارهای تعریف‌شده‌ای داشته باشند و این یک ظرفیت خیلی خوبی برای ما است که تا پایان مهرماه امیدوار هستیم که بتوانیم شیوه‌نامه مربوط به این موضوع را تنظیم نماییم.

یکی از اتفاقات بدیع دیگر در جزیره، شکل‌گیری مرکز نوآوری است، این مرکز به دنبال چه هدفی است؟

این اتفاق خوب کشوری این است که در حوزه‌های دانش و شرکت‌های دانش‌بنیان در استارت‌آپ‌ها و شتاب‌دهنده‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند و پس از بحث‌های اولیه، ما هم علاقه‌مندیم که این را ادامه دهیم و البته با سرعت عملیاتی‌اش کنیم. تصمیم گرفتیم که در اولین گام، یک مکان مناسبی را برای این مجموعه داشته باشیم و برای فضای فیزیکی هم یکی از بهترین ساختمان‌ها و یکی از مناسب‌ترین مکان‌ها در کنار دانشگاه تهران که اسمش را مرکز نوآوری گذاشتیم، خریداری و تملک شد. البته کارهای زیادی داشت و استانداردهای ساختمان را در آن مجموعه لحاظ کردیم. چندماه قبل، از دکتر ستاری معاون علمی رئیس‌جمهور دعوت کردیم، تشریف آوردند؛ واقعیت این است که آمادگی کمک ریالی به ما را داشتند، ولی عرض کردم ما خیلی کمک ریالی نمی‌خواهیم و می‌خواهیم به لحاظ ساختاری و سازمانی کمک کنید تا بهترین اتفاقی که در کشور ممکن است، بیفتد. خوشبختانه تفاهم‌نامه‌هایی که برای این برج نوآوری امضا کردیم با معاونت علمی رئیس جمهور با صندوق نوآوری و شکوفایی و از دانشگاه‌های مطرح کشور جهاد دانشگاهی که یکی از بهترین دانشگاه‌های کشور و پارک‌های علمی فناوری بوده است. این تفاهم‌نامه‌ها امضا شده و به اعتقاد من ساختاری که اینجا دیدیم، شورای راهبردی مجموعه و شهر دانشی که برای جزیره کیش مدنظر قرارگرفته، کم‌نظیر است.

مدیرعامل منطقه آزاد انزلی بیان کرد:

افزایش ترانزیت، درآمد ارزی و تبدیل به بورس کالا استراتژی منطقه آزاد انزلی

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی افزایش ترانزیت و درآمد ارزی، اتصال منطقه به کریدورها و تبدیل منطقه به بورس کالا را در کنار سایر فعالیت‌های صنعتی و اجتماعی از اهداف منطقه آزاد انزلی برشمرد.

رضا مسرور با تاکید بر ارائه عملکرد مطلوب منطقه آزاد انزلی در سطوح مختلف اظهار کرد: معتقدیم نباید وقت خود را صرف امور جاری کرد، بنابراین کارهایی که از سوی منطقه آزاد انزلی انجام شده، قابلیت پیگیری از سوی رسانه‌ها را دارد.

وی با بیان اینکه چشم‌انداز و حرکت منطقه آزاد انزلی در راستای برنامه طرح جامعه انجام می‌شود، افزود: منطقه آزاد از طرح و برنامه‌ریزی استراتژیک مجدد در راستای توسعه خودداری اما روی تفکر استراتژیک کار کرده است.

افزایش ترانزیت، استراتژی‌های منطقه آزاد انزلی

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی یکی از مهم‌ترین عملکرد سازمان متبوع خود را ایفای نقش منطقه آزاد در افزایش مبادلات تجاری و ترانزیت برشمرد و گفت: بندر انزلی در مسیر کریدورها به ویژه کریدور شمال و جنوب و کریدور تازه تاسیس از سوی چین-قزاقستان و چین و انزلی قرار گرفته است و نقش به سزایی را در افزایش مبادلات تجاری خواهد داشت.

مسرور با بیان اینکه در تلاشیم تا منطقه آزاد انزلی را مرکز ترانزیت کالاهای استراتژیک و غیراستراتژیک سوق دهیم، تصریح کرد: در این راستا باید زیرساخت‌ها فراهم شود و الحمدالله این زیرساخت‌های حیاتی نسبت به سال۸۸ تاکنون به شکل قابل توجهی افزایش یافته است، گرچه در آن سال‌ها منطقه آزاد و بندر کاسپین شرایط مناسبی را نداشتند.

وی با بیان اینکه تمام‌وقت و هزینه‌های منطقه آزاد انزلی صرف تقویت زیرساخت‌ها شده و می‌شود، گفت: در سال۹۶ بعد از مهندسی ارزش صورت گرفته، بندر کاسپین ایجاد و بخش خصوصی اسکله‌ها را ساخت و در کنار اینکه منطقه آزاد نیز در بخش اسکله‌سازی ورود کرده و ابتدای سال۹۶ نخستین کشتی وارد منطقه و اسکله توسط رئیس‌جمهور افتتاح شد.

اتصال آن به کریدورها، یکی از اهداف منطقه آزاد انزلی

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی اتصال به کریدورها را از دیگر برنامه‌های این منطقه آزاد دانست و افزود: برخی از کریدورها در کشور تنها نامی از آنها شنیده و عملا از آنها ردپایی دیده نمی‌شد، اما امروزه منطقه آزاد انزلی در این زمینه نیز ورود کرده و در تلاش است تا با اتصال خود به این کریدورها، تراز تجاری و ترانزیت را در منطقه و جهان افزایش دهد.

وی با اشاره به تلاش‌های صورت گرفته از سوی سازمان منطقه آزاد انزلی در عرصه بین‌المللی خاطرنشان کرد: با تلاش‌های صورت گرفته و امضای تفاهم‌نامه همکاری با طرفین چینی و قزاقستانی، خوشبختانه طی پنج ماه گذشته ۱۸کشتی از این کشورها از طریق گیلان وارد کشور شدند.

تلاش سازمان برای تبدیل منطقه آزاد انزلی به بورس کالا

وی با اشاره به توجه سازمان در جهت تبدیل شدن منطقه آزاد انزلی به بورس کالا گفت: مسیر افزایش ترانزیت، ایجاد زیرساخت و تبدیل منطقه آزاد انزلی به منطقه‌ای برای بورس کالا، مسیری است که هیچ کسی یارای تغییر آن را ندارد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با اشاره به راه‌اندازی بورس کالا در سال۹۴ در این منطقه آزاد افزود: در این بورس کالا، علاوه بر تجار ایرانی، بازرگانان خارجی می‌توانند کالای خود را در بورس عرضه کنند و این مهم بسیار ارزشمند است.

مسرور با تاکید بر اینکه سازمان منطقه آزاد انزلی باید در تقویت زیرساخت‌ها گام‌های اساسی بردارد، تصریح کرد: پروژه اسکله رو-رو یکی از خلأهای منطقه آزاد انزلی بود که خوشبختانه با امضای تفاهم‌نامه همکاری با مجموعه خاتم‌الانبیا(ص) از سر گرفته شده و مهم‌تر از پروژه اسکله رو-رو، اتصال ریل به منطقه آزاد انزلی است که مزیت نسبی به ریل رشت-آستارا و رشت-انزلی دارد.

درآمد ارزی، مهم‌ترین هدف منطقه آزاد انزلی

رئیس هیات مدیره سازمان منطقه آزاد انزلی مهم‌ترین نقش سازمان متبوع خود را، ایجاد درآمد ارزی برای کشور برشمرد و اظهار داشت: هدف اصلی از ایجاد مناطق آزاد برای کالای ضروری، مسافر و بار نیست؛ بلکه هدف اصلی منطقه آزاد ایجاد درآمد ارزی برای کشور است.

مسرور با اشاره به مزیت گردشگری موجود در گیلان افزود: گردشگری در گیلان با وجود منطقه آزاد انزلی متحول شده است و تجارت گردشگری ما در سال۹۲ طی یک سال یک میلیون نفر بود، در حالی که طی سال گذشته شش میلیون و ۷۰۰هزار نفر از فاز گردشگری منطقه آزاد انزلی استفاده کرده‌اند.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با بیان اینکه در تقویت گردشگری منطقه مداوم باید طرح‌های جدید طراحی و ایجاد شود، گفت: ایجاد اسکله‌های تفریحی در انزلی، تالش و آستارا و لینک کردن آنها با یکدیگر، گردشگری دریایی جان گرفته و در افزایش درآمد ارزی و اقتصاد منطقه بسیار اثرگذار است.

وی با اشاره به توفیقات سازمان منطقه آزاد انزلی در حوزه صنعت بیان کرد: سهم منطقه آزاد انزلی از صادرات یک میلیارد دلاری مناطق آزاد کشور، ۴۰۰میلیون دلار، یعنی ۴۰درصد سهم صادرات از آن منطقه آزاد انزلی است.

نقش منطقه آزاد انزلی در میزبانی از صنایع پاک و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با تاکید بر اینکه به هیچ وجه به صنایع آلاینده در منطقه اجازه فعالیت داده نمی‌شود، تصریح کرد: علاوه بر اینکه اجازه نمی‌دهیم صنایع آلاینده وارد منطقه آزاد انزلی شود، مسیر و زمینه را برای حضور شرکت‌های دانش‌بنیان فراهم کرده‌ایم و چندین شرکت در این حوزه با زمینه اشتغال بالا مشغول فعالیت هستند و در این بخش، منطقه آزاد انزلی در بین مناطق آزاد کشور رتبه نخست را دارا می‌باشد.

مسرور از ایجاد پارک لجستیک در منطقه آزاد انزلی خبر داد و افزود: مجوز این پارک لجستیک در منطقه آزاد انزلی از وزارت راه و شهرسازی در حال اخذ است.

وی با اشاره به راه‌اندازی مراکز دانشگاهی در منطقه آزاد انزلی گفت: در حال حاضر دانشگاه فنی و حرفه‌ای در منطقه آزاد انزلی با حضور وزیر افتتاح شده و در امضای تفاهم‌نامه همکاری با دانشگاه شهید بهشتی جهت حضور در منطقه صورت گرفته است.

رئیس هیات مدیره سازمان منطقه آزاد انزلی با اشاره به تلاش‌های صورت گرفته برای تاسیس واحد بین‌الملل در منطقه گفت: با تاسیس واحد بین‌الملل، شاهد افزایش توریسم علمی و آموزشی در کشور و استان خواهیم بود.

مدیرعامل منطقه آزاد انزلی با اشاره به اقدامات اجتماعی صورت گرفته از سوی این سازمان، بیان کرد: ساخت چندین مدرسه، اجرای آسفالت در بسیاری از معابر، احداث مسجد و خانه عالم و بسیاری از فعالیت‌های اجتماعی دیگر که در افزایش رضایتمندی مردم بسیار اثرگذار است.

ایجاد اشتغال برای بیش از ۲۰هزار نفر در منطقه آزاد انزلی

مسرور با بیان اینکه میزان سطح اشتغال در منطقه آزاد انزلی از مرز ۲۰هزار نفر نیز فراتر رفته، گفت: این عدد در سال۹۲ در حدود ۶هزار نفر بود و آمارها نشان از رشد قابل توجه ایجاد اشتغال در منطقه را می‌دهد؛ در حالی که منطقه آزاد انزلی تنها ۰٫۶مساحت استان گیلان را به خود اختصاص داده است و گفتنی است که بیش از ۷درصد تولید ناخالص استان گیلان در این منطقه انجام می‌شود.

وی با اشاره به اینکه مدل درآمدی منطقه آزاد انزلی تحول پیدا کرده، بیان داشت: ما ریالی از دولت اعتبار نمی‌گیریم و سیاست‌مان اینگونه است که با حمایت بخش خصوصی و تجار، درآمد کسب کرده و در منطقه هزینه نماییم و فاز تحول در این منطقه در ابتدای کار است و رسانه‌ها در این مسیر بسیار نقش‌آفرین هستند.

اسکله‌های «رو-رو» و اهمیت آن در اقتصاد بنادر

اسکله‌های رو-رو برای پهلوگیری کشتی‌هایی به همین نام طراحی می‌شوند و دارای رمپ‌هایی برای عبور وسایل نقلیه هستند که می‌توانند زمان و هزینه بسیاری از مبادلات تجاری را در بنادر کاهش دهند.

اسکله‌های رو-رو در تسریع در حمل و نقل و ارزان‌تر شدن آن در دریای خزر تاثیر بسزایی دارند و این سهولت در حمل و نقل و ارزان بودن آن می‌تواند موجبات افزایش تجارت در منطقه شود و سرعت ترانزیت بین‌المللی کشور را افزایش دهد.

چندی پیش تفاهم‌نامه ساخت اسکله رو-رو در بندر کاسپین میان دکتر رضا مسرور رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی و دکتر سعید محمد فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) به امضا رسید. این پروژه‌ها علاوه بر فراهم‌سازی ظرفیت اشتغال و تولید در منطقه آزاد انزلی، باعث تشویق فعالان اقتصادی نیز خواهد بود.

براساس توافق‌نامه مذکور عملیات ساخت اسکله رو-رو و پسکرانه مربوطه به آن، در مجتمع بندری کاسپین منطقه آزاد انزلی با هزینه نزدیک به ۶۸۰میلیارد ریال در طی کمتر از دو سال ساخته می‌شود.

بر این اساس، اسکله کشتی‌های رو-رو در ضلع غربی مجتمع بندری کاسپین و در جوار اسکله شماره یک به منظور پهلوگیری این گونه کشتی ساخته می‌شود، اسکله‌ای که قابلیت خدمات‌دهی به تمامی کشتی‌های رو-رو در حال تردد در دریای خزر را دارا است و با عنایت به اتصال این بندر به مسیر ریلی کشور، بر قدرت و سرعت ترانزیت بین‌المللی کشور با توجه به امکان تردد مستقیم کامیون به داخل چنین کشتی‌هایی، افزوده می‌شود.

اسکله‌های رو-رو به طول حدود ۹۰متر، با عرض رمپ ۲۶متر است که دارای ۷٫۶هکتار پسکرانه است که اجرای این پروژه به صورت ترکیبی از شمع، عرشه و دلفین خواهد بود. اسکله‌های شمع و عرشه اسکله‌هایی هستند که تماما با نمایی باز اجرا می‌شود و آب می‌تواند از زیر این سازه عبور کند، بنابراین می‌تواند در محل‌هایی که در معرض جریان شدید آب قرار دارند مانند اسکله‌های کنار رودخانه‌ای مورد استفاده قرار گیرد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در جلسه انعقاد تفاهم‌نامه ساخت اسکله رو-رو، اذعان داشت: ساخت اسکله رو-رو می‌تواند مزیتی برای تجار باشد و برای کشور نیز مزیت رقابتی ایجاد کند.

وی در ادامه افزود: آنچه امروز کشور بدان نیاز دارد ایجاد درآمد ارزی است و یکی از راه‌های ایجاد درآمدهای ارزی استفاده از ظرفیت‌های ترانزیتی کشور است و پروژه ساخت اسکله رو-رو می‌تواند کشور را در رسیدن به مسیر توسعه و ارزآوری نزدیک‌تر کند.

اهمیت اسکله‌های رو-رو

اسکله‌های رو-رو نوعی از اسکله هستند که برای پهلوگیری کشتی‌های رو-رو طراحی شده‌اند و دارای رمپی برای عبور وسایل نقلیه هستند.

اسکله‌های رو-رو از لحاظ سازه‌ای به پنج گروه تقسیم می‌شوند که شامل اسکله‌های وزنی، اسکله‌های سپری ورقه‌ای، اسکله‌های شمع و عرشه که به آنها اسکله‌های باز نیز اطلاق می‌شود، اسکله‌های شناور و اسکله‌های عرشه متحرک هستند.

کشتی‌های رو-رو

کشتی‌های رو-رو که نام دیگر آنها بارج است، شناورهایی دارای رمپ‌اند که برای حمل وسایل نقلیه نظیر اتومبیل و کامیون (به عنوان بارکشی) فراهم شده‌اند. اولین کشتی‌های باری مخصوص حمل و نقل تعداد زیادی از اتومبیل‌ها در اوایل دهه۱۹۶۰ به بهره‌برداری رسید. در دهه۱۹۷۰ نیز بازار صادرات و واردات خودرو به طور چشمگیری افزایش یافت و تعداد و نوع رو-روها نیز بیشتر شد.

در سال۱۹۷۰ ژاپن اولین حامل مخصوص اتومبیل ژاپن را ساخت و پس از آن در سال۱۹۷۳ بزرگترین شرکت حامل خودرو در آن زمان چنین کشتی‌ای را با ظرفیت ۴۲۰۰اتومبیل ساخت.

خدمات حمل و نقل دریایی در طول جنگ جهانی اول مورد استفاده گسترده قرار گرفت. از ۱۰فوریه سال۱۹۱۸، حجم بالایی از نورد ریلی، توپخانه و لوازم جبهه از «بندر مخفی» ریچبورو، در نزدیکی ساندویچ در سواحل جنوبی فرانسه به انگلستان ارسال شد.

استفاده از کشتی‌های قطاربر نسبت به حمل و نقل معمولی در جنگ جهانی اول مزایای بسیاری داشت. جابجایی توپخانه‌های بزرگ و سنگین و مخازن بسیار آسان‌تر بود که این نوع جنگ مدرن با استفاده از کشتی‌های قطار برخلاف بارگیری و بارگیری مکرر نیاز داشت. تجزیه و تحلیل انجام شده در آن زمان نشان می‌داد که برای انتقال ۱۰۰۰تن مواد جنگی از نقطه ساخت به جبهه با وسایل معمولی، نیاز به ۱۵۰۰کارگر داشت، در حالی که هنگام استفاده از کشتی‌های قطاربر، این تعداد به حدود ۱۰۰کارگر کاهش می‌یابد. این از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود، زیرا تا سال۱۹۱۸، شرکت‌های راه‌آهن بریتانیا که در حال جنگ با کمبود نیروی کار مواجه بودند.

این کشتی‌ها دارای طبقات مختلف و متحرک هستند تا از فضای آن حداکثر استفاده به عمل آید و وسایل نقلیه می‌توانند به طور مستقیم به این کشتی‌ها وارد و یا از آن خارج شوند. کالاهایی که کشتی‌های رو-رو حمل می‌کنند، شامل محمولاتی است که مستقلا می‌توانند بارگیری و تخلیه شوند مانند کانتینرهای مستقر بر روی تریلر، خودروهای سبک و سنگین نظیر اتومبیل سواری، وانت، کامیون، اتوبوس و محمولاتی که با استفاده از تجهیزات ویژه جابجا می‌شوند مانند کانتینر، کالاهای سنگین وزن و کالاهای پالت شده و مسافرانی که معمولا با اتومبیل خود سفر می‌کنند. به این ترتیب این نوع کشتی‌ها می‌توانند نقش پل ارتباطی میان کشورها را ایفاء کنند.

در حال حاضر، ۴دسته مشخص از کشتی‌های رو-رو وجود دارد؛ روروهای چند منظوره، مجهز به جرثقیل، کشتی‌های حمل مسافر و کالا که به آنها RO-MAX هم گفته می‌شود. رو-روهایی که مختص حمل خودرو هستند و در صنعت خودروسازی برای واردات و صادرات مورد استفاده قرار می‌گیرند که به آنها PURE CAR CARRIERS هم می‌گویند. شکوفایی صنعت خودروسازی در ژاپن و کره جنوبی باعث شد تا ساخت این کشتی‌ها رونق بیشتری بگیرد.

اخبار منطقه آزاد انزلی

منطقه آزاد انزلی میزبان دومین همایش ملی فریلند

همایش فریلند به شش جنبه توانمندسازی، آموزش اصول اولیه، گسترش فرهنگ خوداشتغالی، توانمندسازی معلولان، توانمندسازی خانم‌های خانه‌دار و گسترش محدوده جغرافیایی فریلنسینگ می‌پردازد.

مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منطقه آزاد انزلی با بیان خبر فوق اظهار داشت: دومین همایش ملی اصول آزادکاری (فریلنسینگ) در روزهای ۲۸ و ۲۹شهریورماه جاری از سوی مجموعه پونیشا و با همکاری این سازمان در مرکز همایش‌ها و نمایشگاه‌های منطقه برگزار می‌شود.

مهدی کاظمیان با اشاره به اینکه بزرگترین همایش فریلنسینگ کشور با رویکرد آموزشی برای علاقمندان به خوداشتغالی برگزار می‌شود، افزود: این همایش آموزش راه و روش درآمدزایی به صورت فریلنسینگ را در دستورکار خود قرار داده و بر همین اساس شش جنبه توانمندسازی، آموزش اصول اولیه، گسترش فرهنگ خوداشتغالی، توانمندسازی معلولان، توانمندسازی خانم‌های خانه‌دار و گسترش محدوده جغرافیایی فریلنسینگ به علاقه‌مندان آموزش داده می‌شود.

سخنگوی سازمان منطقه آزاد انزلی اضافه کرد: در این همایش دو روزه طی ۱۰سخنرانی مربیان باتجربه در هر حوزه کاری درخصوص چگونگی استفاده حداکثری از فرصت‌ها برای کسب درآمد مثل تکنیک‌های مذاکره و فروش و کسب درآمد ارزی با علاقمندان سخن خواهند گفت و از سوی دیگر در ۶کارگاه آموزشی به صورت ویژه به آموزش موضوعات تولید محتوا، برنامه‌نویسی، برندینگ شخصی شده و بررسی مزایا و مشکلات رایج فریلنسرها (آزادکارها) توجه می‌شود.

وی با بیان اینکه برپایی نمایشگاه فریلند با حضور بیش از ۵۰استارت‌آپ از نکات جالب توجه این همایش بزرگ است که در آن علاوه بر معرفی خدمات خود به فریلنسرها، برای جذب فریلنسر در پروژه‌های خود، اقدام می‌کنند، افزود: در این همایش دوره روز بخش «گیک تاک» که برای نخستین بار در مدرسه استانداردهای وب متولد شده و برای اولین بار در همایش فریلند سال جاری برگزار می‌شود که در آن فعالین این حوزه در مورد حواشی و موضوعات همایش و همچنین موضوعات فریلنسینگ با محوریت تولید پادکست فارسی با شرکت‌کنندگان به صورت تعاملی به گفتگو خواهند پرداخت.

سخنگوی سازمان منطقه آزاد انزلی آموختن چگونگی آغاز به کار و کار کردن به شیوه فریلنسینگ به عنوان یک شغل تمام‌وقت و حرفه‌ای به همراه آموزش‌های لازم در زمینه جذب مشتری، معرفی خود و کسب درآمد در حالی که استخدام نشده‌اند را از مهم‌ترین دستاوردهای این همایش برای علاقه‌مند عنوان کرد و گفت: محدودیت‌های کارمندی و سخت‌تر شدن شرایط بازار کار و مزایای فریلنسینگ (آزادکارها)، زمینه استقبال نسل جوان به این شیوه کار کردن را فراهم نموده و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فریلنسینگ یا آزادکاری، هر فرد با هر تخصصی می‌تواند به صورت مستقل با دریافت پروژه، به کسب درآمد بپردازد، چراکه فریلنسینگ از مزایایی مثل آزاد بودن ساعت کار، تنوع در کار و کاهش هزینه‌های رفت و آمد برخوردار است. اما این شیوه کار کردن هم نیازمند دانش و مهارت‌هایی است که هر فریلنسری (آزادکاری) برای موفق شدن باید از آنها آگاهی داشته باشد.

کاظمیان با بیان اینکه اولین دوره فریلند، با میزبانی از ۸سخنران، برپایی ۵کارگاه و برگزاری نمایشگاه استارت‌آپ‌ها در شهریورماه سال گذشته در منطقه آزاد انزلی برگزار گردید که با استقبال بسیار خوب علاقمندان مواجه شد، اضافه کرد: فریلند ترکیبی از دو کلمه freelancer و land به معنی سرزمین آزادکارها است و دومین همایش فریلند نیز از سوی مجموعه پونیشا به عنوان اولین پلتفرم‌های ایرانی که با هدف تسهیل فرآیند ارتباط فریلنسرها به کارفرماها فعالیت می‌کند، برگزار می‌شود و پیش‌بینی می‌شود این همایش میزبان حدود ۲۰۰۰نفر از افراد باتجربه و علاقه‌مندان به فریلنسینگ خواهد بود.

گفتنی است، علاقه‌مندان برای تهیه بلیت شرکت در رویداد، می‌توانند به سایت فریلند ponisha.ir مراجعه نمایند.

نقش‌آفرینی مناطق آزاد در توسعه تجارت داخلی و خارجی:

مناطق آزاد، بستر امن توسعه تجارت بین‌المللی

گزارش:
مرضیه حسینی

منطقه آزاد ناحیه‌ای از قلمرو کشور است که خارج از محدوده فیزیکی، قانونی و اداری تاسیسات گمرکی قرار دارد. ورود و خروج سرمایه و سود آن و جابه‌جایی نیروی کار متخصص در منطقه، به سهولت صورت می‌گیرد و کالاها و مواد خارجی را که منع قانونی نداشته باشند، می‌توان بدون هرگونه موانع گمرکی و ترانزیت، یا در انبارهای آن نگهداری و یا در کاخانه‌های مستقر در آن تغییر شکل داده و به کالاهای دیگر تبدیل نمود. به عبارت دیگر منطقه آزاد محدوده حراست شده بندری و غیربندری است که از شمول برخی از مقررات جاری عمومی کشور متبوع، خارج است و با استفاده از مزایایی مانند بخشودگی مالیاتی، عوارض گمرکی، معافیت از مقررات ویژه صادرات و واردات با جذب سرمایه‌گذاری خارجی و جذب فناوری مدرن، به توسعه سرزمین اصلی کمک می‌کند.

در واقع منطقه آزاد یک محدوده جغرافیایی است که در آن کالاها بدون حقوق گمرکی، آزادانه وارد می‌شوند تا پردازش و صادر گردند و سرمایه‌گذاران از مشوق‌هایی مانند معافیت‌های مالیاتی و آزادی عمل بیشتری در استخدام نیروی کار و رفتار با محیط زیست برخوردارند. بنابراین ویژگی برجسته منطقه آزاد تجاری این است که برای کالاهای داخلی کشور میزبان، مالیات در نظر گرفته نمی‌شود و سایر محدودیت‌های تجاری خارجی در واردات و صادرات نیز بر مناطق مذکور اعمال نمی‌گردد. همچنین در این مناطق خدمات ارتباطی و سایر زیرساخت‌ها مطلوب‌تر از میزان متوسط بقیه اقتصاد میزبان است و از نظر مالکیت، بنگاه‌ها در این مناطق می‌توانند داخلی، بین‌المللی و یا با سرمایه‌گذاری مشترک باشند.

در تعریف سازمان ملل متحد (یونیدو) از مناطق آزاد به عنوان «عامل محرکه» در جهت تشویق صادرات صنعتی نامبرده شده است. همچنین در برداشت جدید از مناطق آزاد، که به منطقه آزاد پردازش صادرات معروف است، به ناحیه صنعتی ویژه‌ای در خارج از مرز گمرکی، که تولیداتش جهت‌گیری صادراتی دارند، گفته می‌شود. فلسفه این اصطلاح را می‌توان در تغییر استراتژی واردات به استراتژی توسعه صادرات دانست.

با این حال مناطق آزاد، به معنی دقیق کلمه مناطق آزاد نیستند؛ یعنی در این مناطق با وجود اینکه قوانین در بسیاری از موارد به صورت کاملا آزادانه به اجرا درمی‌آیند، در بسیاری از موارد دیگر نیز، با جدیت و به صورت کاملا موثر، منطقه را مورد کنترل قرار داده و در اغلب موارد به همان جدیت و دقت موجود در بقیه نقاط مربوط به اقتصاد ملی، تابع مقررات قانونی هستند.

در اسفندماه سال۱۳۴۹، قانونی تحت عنوان «قانون معافیت از حقوق و عوارض گمرکی کالاهایی که به منظور استفاده، مصرف و فروش وارد بعضی از جزایر خلیج فارس می‌شوند»، به تصویب رسید که به موجب آن به دولت اجازه داده شد در هر یک از جزایر خلیج فارس که مقتضی بداند، کلیه کالاهایی را که به منظور مصرف، استفاده و فروش در فروشگاه‌ها وارد جزیره مذکور می‌شوند، از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی، سود بازرگانی، حق انحصار، عوارض مختلف و حق ثبت سفارش معاف نماید. در سال۱۳۵۹ به موجب مصوبه شورای انقلاب، کلیه امتیازات مزبور در مورد کالاهای وارده به جزیره کیش برقرار گردید. بدین ترتیب جزیره کیش از بخشی از امتیازات یک منطقه آزاد برخوردار گردید.

در بهمن‌ماه سال۱۳۶۸ هنگام تهیه و تصویب قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، به موجب تبصره۱۹، به دولت اجازه داده شد که حداکثر در سه نقطه از نقاط مرزی کشور، مناطق آزاد تجاری-صنعتی تاسیس نماید.

در تاریخ هفتم بهمن‌ماه سال۱۳۶۹ هیات وزیران، جزیره قشم، و در هیجدهم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۷۰ محدوده‌ای از خلیج چابهار (اراضی شرق اسکله شهید کلانتری) را به عنوان منطقه آزاد تجاری اعلام کرد.

سازمان منطقه آزاد ارس به منظور تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارایه خدمات در تاریخ۱۳۸۲/۶/۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در اواخر شهریورماه سال۱۳۸۳ آغاز به کار نمود.

منطقه آزاد تجاری-صنعتی ارس در چهارراه ارتباطی شمال به جنوب و شرق به غرب قرار گرفته است و به عنوان پل ارتباطی آسیا به اروپا می‌تواند با جذب واحدهای صنعتی-تولیدی فعال در انتقال فناوری از شمال به جنوب (اروپا به آسیا) و خدمات از شرق به غرب (آسیا به اروپا) نقش مهمی ایفا نماید که در نتیجه این ارتباط، رشد و توسعه پیوسته در عرصه‌های صادرات، اشتغال‌زایی و ارزآوری به داخل کشور را موجب خواهد شد.

منطقه آزاد تجاری-صنعتی اروند در چهارم مردادماه سال۱۳۸۳ فعالیت خود را به طور رسمی آغاز کرد. این منطقه شهرستان آبادان و خرمشهر و جزیره مینو را در خود جای داده و از موقعیتی ممتاز نسبت به سایر نقاط کشور برخوردار می‌باشد.

منطقه آزاد تجاری-صنعتی انزلی اهدافی چون، عمران و آبادانی و ارائه خدمات عمومی، رشد و توسعه اقتصاد، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، تشویق تولید و صادرات کالا، ورود و حضور فعال در بازارهای منطقه‌ای و جهانی، جذب فناوری‌های جدید و انتقال علم و دانش فنی به عوامل تولید داخلی همسو با توسعه علمی و فناوری جهان، تسریع در فرآیندهای تجاری، اقتصادی و فناوری با ایجاد بستر مناسب جهت انجام آزمایشی طرح‌ها و تعمیم آن به سراسر کشور را دنبال می‌کند.

منطقه آزاد تجاری-صنعتی ماکو جوان‌ترین منطقه آزاد ایران است که در راستای اهداف اقتصادی کشور، در ۲۴مردادماه سال۱۳۸۹ تصویب شده است. براساس لایحه ایجاد منطقه آزاد تجاری-صنعتی کلیه فعالیت‌های موضوع قانون چگونگی مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال۱۳۷۲ و اصلاحات بعدی آن در منطقه آزاد تجاری-صنعتی ماکو مجاز است.

اهداف ایجاد مناطق آزاد

اهداف ایجاد مناطق آزاد در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، عبارتند از: فراهم کردن شرایط مناسب به منظور افزایش تولید و صدور کالاهای صنعتی از طریق جذب سرمایه‌های خارجی، افزایش درآمد حاصل از توریسم، تامین مواد اولیه و قطعات مورد نیاز صنایع، برقراری پیوندهای صنعتی با داخل کشور، رشد رفاه اقتصادی و مادی مردم مناطق، منافع ملی، آشنایی با تجارت بین‌الملل، جلوگیری از شوک‌های ناشی از مراحل انتقال اقتصاد در عصر جهانی شدن، تربیت نیروی انسانی متخصص و کسب و ارتقای مهارت‌های مدیریتی که در پی انتقال تکنولوژی به دست می‌آیند، ترغیب سرمایه و شتاب بخشیدن به توسعه منطقه، برپایی نمایشگاه‌ها، تنظیم بازار کار، ارائه خدمات عمومی، انجام امور زیربنایی، عمرانی و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، تبادل تکنولوژی و اطلاعات، استفاده تولیدکنندگان داخلی از پول موجود در بازارهای جهانی، حضور در بین قدرت‌های رقیب در عرصه بین‌المللی، افزایش و توسعه صادرات با حمایت از رشد و توسعه صنایع صادراتی، افزایش واردات ارزی، کمک به حل مسئله بیکاری با ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و ارتقاء سطح استانداردهای اقتصادی با وارد کردن تولیدات پیشرفته و تکنولوژی‌های مدرن مدیریتی از خارج به داخل کشور.

البته برخی از کشورها، علاوه بر موارد ذکر شده، هدف‌های دیگری مانند محدودیت‌زدایی و توجه به مناطق محروم را نیز دنبال می‌کنند.

در ماده (یک) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد ایران نیز هدف از تشکیل مناطق آزاد تجاری-صنعتی اینگونه بیان شده است: «تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، انجام سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، افزایش درآمدهای عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای و تولید و صادرات کالا».

شرایط و عوامل موفقیت مناطق آزاد

در موفقیت یک منطقه آزاد عوامل متعدد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و مقررات داخلی و موقعیت مکانی دخالت دارند که به چند عامل به طور اختصار اشاره می‌شود:

اول: سازگاری هدف‌های منطقه آزاد با استراتژی اقتصاد ملی

هدف‌ها و راهبردهایی که برای ایجاد منطقه آزاد انتخاب می‌شوند، باید کاملا در راستای اهداف و راهبردهای اقتصاد ملی قرار گیرند. چنانچه آمادگی لازم جهات پذیرش فلسفه وجودی مناطق آزاد در برنامه‌های ملی وجود نداشته باشد، ایجاد این مناطق به تنهایی گره‌گشای مشکلات اقتصادی کشور نخواهد بود.

دوم: حراست‌های قانونی:

قانون مناطق آزاد هر کشوری باید به طرز مشخص و صریح، ویژگی‌های نقش منطقه آزاد در توسعه ملی و منطقه‌ای و همچنین اهداف و وظایف و اختیارات آن را تبیین و روشن سازد و امتیازاتی را که برای تحقق اهداف تعیین شده و ایجاد انگیزه‌های تشویقی برای موسسات و شرکت‌های سرمایه‌گذار داخلی و خارجی در نظر گرفته است و شرایط ورود و خروج سرمایه و نیروی کار را به وضوح بیان می‌کند، هرگونه ابهامی در این زمینه تحقق اهداف از پیش تعیین شده را غیرممکن می‌سازد.

سوم: دسترسی به تسهیلات زیربنایی و خدمات همگانی:

دسترسی به تسهیلات زیربنایی از مهم‌ترین عوامل است که سرمایه‌گذار را به سوی منطقه آزاد جلب می‌کند. امکانات اولیه نظیر آب، برق، سوخت، تلفن، ارتباطات راه دور، تسهیلات حمل و نقل در خشکی و آب، بندرگاه‌ها و اسکله‌های مناسب، خطوط ارتباطی، راه‌ها و فرودگاه‌ها، ساختمان اداری مسکونی در استانداردهای پذیرفته شده ازجمله شرایط ضروری جهت موفقیت منطقه آزاد به شمار می‌آید. علاوه بر تاسیسات فیزیکی مذکور، ارائه خدمات به موقع بانکی و بیمه‌ای، کشتیرانی و تجاری، تسهیلات مسافرت هوایی، خدمات آموزشی و بهداشتی مناسب و امکانات تفریحی می‌توانند به گونه‌ای مثبت برای جلب سرمایه‌گذاران، بازرگانان و گردشگران به منطقه آزاد تاثیر گذارند.

چهارم: سازمان اجرایی مناسب:

وجود نهادها و تشکیلات سازمانی با عملکرد منظم و منسجم، مهم‌ترین شرایط پیشرفت امور به شمار می‌رود. بنابراین به کار گرفتن پرسنل آموزش دیده و آشنا به فرهنگ صنعتی و تجاری مدرن، وجود مدیران کارآمد همراه با ضوابط و مقررات صریح و روشن جهت اتخاذ تصمیمات سریع و روزمره نهایت اهمیت و اعتبار را دارد.

پنجم: ثبات سیاست‌های اقتصادی:

سیاست‌های اقتصادی و تصمیماتی که جهت جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و نیز جهانگردان و گردشگران به منطقه آزاد اتخاذ و رسما اعلام می‌شود، باید پایدار و درازمدت باشد. تغییرات پی در پی در سیاست‌ها موجب سلب اطمینان فعالان تجاری و سرمایه‌گذاران از این مناطق شده و هدف‌های مورد نظر را با شکست مواجه می‌سازد.

ششم: انتقال تکنولوژی و فرهنگ صنعتی:

امروزه تخصص تولیدی بیش از ابزار در مغزها جمع شده است و تقاضا برای نیروی انسانی متخصص همراه با ضرورت عرضه خدمات با کیفیت بالا در منطقه آزاد که سرعت، دقت، سهولت، اطمینان و کارایی از اجزای تفکیک‌ناپذیر آن به شمار می‌رود، به اینگونه مغزها، تخصص‌ها و آموزش‌ها نیاز دارد. متقابلا منطقه آزاد با نیروهای متخصص که تربیت می‌کند، به نیاز اقتصادی ملی پاسخ می‌دهد.

هفتم: هماهنگی جریان و مردم:

بروز اختلاف نظر بین مردم و مقامات دولتی و یا مسئولین منطقه آزاد و وجود ناهماهنگی بین مسئولان اجرایی در انجام وظایف جاری، موجب توقف یا کندی کارها می‌شود.

نقش و اهمیت مناطق آزاد در تجارت داخلی

مناطق آزاد براساس این اعتقاد شکل گرفته‌اند که تجارت موتور رشد و توسعه اقتصادی یک کشور است. در واقع مناطق آزاد به مثابه الگوی نمونه برای اصلاح ساختار اقتصاد کشور برای انطباق با تحولات پدید آمده در اقتصاد جهانی محسوب می‌شوند؛ که با توجه به اینکه ساختار اقتصاد کشور از طریق حذف موانع اداری و برقراری مقررات آسان و در عین حال، تقویت کنترل‌ها و نظارت‌های کلان اصلاح می‌شود؛ مناطق آزاد می‌توانند به عنوان ابزاری برای طراحی، آزمون و تکامل برنامه‌ای اصلاح ساختاری و بهره‌برداری از نتایج آن به منظور تسری اصلاحات به سرزمین اصلی مورد توجه قرار گیرند. این مناطق در واقع کانون تغذیه و توسعه برای کشورهایی هستند که می‌دانند در جهان امروز چگونه خود را به لحاظ اقتصادی، تکنولوژیکی و سیاسی جهت‌دهی کنند.

در واقع مناطق آزاد وسیله‌ای برای ورود به بازارهای جهانی و به عنوان پدیده‌های فراگیر و ابزاری برای تحقق استراتژی‌های توسعه برون‌نگر با تاکید بر سیاست توسعه صادرات مورد توجه قرار گرفته‌اند و با بهره‌گیری از برتری‌های نسبی اقتصاد داخلی، در بازرگانی بین‌المللی حضور پیدا می‌کنند و می‌توانند به عنوان تسریع کننده ارتباط با اقتصاد داخلی به کار روند. که این افزایش ارتباط با بازارهای بین‌المللی در تجارت داخلی اهمیت زیادی دارد و می‌تواند در اقتصاد و تجارت داخلی موثر باشد و موجب توسعه و رونق تجارت داخلی شوند. در واقع ایجاد مناطق آزاد می‌تواند آزادی مبادلات تجاری را تامین کند و نتیجه این اقدامات، سرازیر شدن مداوم سرمایه‌های خارجی به کشور در همه صنایع است و بنابراین به وسیله مناطق آزاد استراتژی توسعه صنعتی از طریق گسترش صادرات به ثمر می‌رسد.

می‌توان گفت مجریان و برنامه‌ریزان توسعه، با پیگیری سیاست برون‌نگر ضمن اقدام به ایجاد مناطق آزاد و مبدل ساختن آنها به ابزار توسعه اقتصادی و بازگشایی اقتصاد، توانستند از این مناطق به عنوان ساز و کاری متناسب در جهت توسعه صنعتی استفاده نمایند. در واقع مناطق آزاد می‌توانند با جذب برخی تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای ازجمله مدیریت سرمایه و همچنین تکنولوژی مورد نیاز، به جریان توسعه صنعتی کشور یاری رسانند، که با این وسیله می‌توان عوامل تولید داخلی را با علم و دانش فنی نوین تلفیق کرده و کشور را در مسیر توسعه و همسو با اقتصاد جهانی قرار داد.

در حقیقت با ایجاد مناطق آزاد، خرید مواد خام، کالاهای نیمه‌ساخته و ماشین‌آلات کشور میزبان توسط بنگاه‌های مستقر در مناطق آزاد افزایش پیدا می‌کند که این عامل خود سبب انتقال فن‌آوری هم می‌شود و این جریان یعنی انتقال تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای و تکنولوژی نوین باعث توسعه صنعتی کشور میزبان می‌شود و این توسعه در صنعت و تولیدات یک کشور می‌تواند در تجارت داخلی کشور تاثیرات زیادی بگذارد. در واقع با توسعه صنعت و تولیدات در کشور به خصوص اگر این توسعه با تکنولوژی نوین همراه باشد، تجارت هم در داخل کشور و هم در رابطه با دیگر کشورها و در بخش صادرات رونق بیشتری خواهد گرفت. همچنین در صورتی که پایگاه صنعتی نسبتا توسعه یافته‌ای در کشور وجود داشته باشد، این امر مشوق شرکت‌های خارجی برای ارتباط با اقتصاد داخلی خواهد بود که از این طریق نیز تجارت داخلی در مسیر پیشرفت و توسعه قرار خواهد گرفت.

در کل تجربه کشورهای موفق نشان می‌دهد که مناطق آزاد، پلی میان اقتصاد داخلی و جهانی با جهت‌گیری تولیدی، صادراتی، انتقال تکنولوژی و رشد و توسعه اقتصادی بوده است. در واقع، مناطق آزاد در کشورهای در حال توسعه، ابزار توسعه اقتصادی برای کل اقتصاد در نظر گرفته می‌شوند نه منطقه‌ای صرفا تجاری. کشورهای موفق، مناطق آزاد را وسیله‌ای برای ورود به بازار جهانی و بهره‌گیری از برتری‌های نسبی در بازرگانی بین‌المللی می‌دانند و امیدوار هستند مناطق مذکور یاری دهنده آنان در رهایی از فقر و عقب‌ماندگی باشند. تکنولوژی، مدیریت و سرمایه را به کشور آنها وارد کنند و عوامل تولید داخلی را با عوامل علمی و دانش فنی خارج تلفیق نمایند و سرانجام کشور را در مسیر توسعه صنعتی و در درازمدت در رده کشورهای توسعه یافته و صنعتی قرار دهد.

هر چند نرخ بازدهی در این مناطق عموما مثبت است، ما از میان شمار بسیار مناطق آزاد و پردازش صادرات جهان، جدا از انگیزش‌ها و مشوق‌های ارائه شده در این مناطق، تنها مناطقی موفق بوده‌اند و توانسته‌اند نقش اساسی در توسعه اقتصادی و صنعتی کشورها ایفا نمایند، که در جایگاه مناسب در میان بسته‌های سیاسی کل کشور نشسته باشند و حرکت پیوسته و باثباتی را در سطح ملی برای جبران عقب‌ماندگی‌های اقتصادی و اجتماعی خود سازمان داده و دستیابی به پیشرفت رشد و توسعه ورود به عرصه تولید و تجارت در جهان را در دستورکار خویش قرار داده‌اند.

بدین معنا ایجاد مناطق آزاد در هر کشور را نباید به صورت اقدامی مجزا از اقتصاد ملی، بلکه باید به منزله ابزاری برای توسعه صنعتی و بخشی از راهبردهای کلان برای توسعه اقتصادی و اجتماعی تلقی کرد. در غیر این صورت این مناطق تنها جنبه نمایشی و غیرواقعی به صورتی مجزا از تمامیت اقتصاد کشورها را خواهند داشت.

نقش مناطق آزاد در اقتصاد ایران

با توجه به آمار موجود، درصد زیادی از صادرات و واردات غیرنفتی ایران از طریق مناطق آزاد به انجام رسیده است. در واقع یکی از مهم‌ترین اهداف تاسیس مناطق آزاد، کسب درآمد ارزی است. کسب درآمد ارزی تابع صادرات کالا و عملکرد صنعت جهانگردی است که تاثیر مثبتی بر اقتصاد کشورها دارد. در زمینه افزایش صادرات، سرمایه‌گذاری خارجی یکی از عوامل مهم به شمار می‌رود. در واقع سرمایه‌گذاری خارجی موجب توسعه تولیدات صنعت و فناوری و انتقال تکنولوژی و ظرفیت‌های فنی از خارج است و دستیابی به این هدف معمولا با روش‌های مالکیت‌های خارجی یا سرمایه‌گذاری خارجی، سرمایه‌گذاری مشترک، تحت لیسانس، فروش و انتقال تکنولوژی انجام می‌شود.

صنعت توریسم از دیگر زمینه‌های کسب درآمد برای مناطق آزاد است، در واقع این صنعت یکی از پربازدیدترین فعالیت‌های اقتصادی در جهان است و بالاترین ارزش افزوده را ایجاد می‌کند. مناطق آزاد ایران در این مورد در جذب مسافرین داخلی موفق‌تر بوده است، که این موضوع حاکی از آن است که مناطق آزاد در بعد فرهنگی، با جذب درصدی از مسافرین عازم خارج، توانسته است تا حدودی از عوارض ناشی از مسافرت‌های خارجی را بکاهد.

به طور کلی در ایران انگیزش‌های مالی به نسبت خوبی ازجمله در زمینه تعرفه‌ها، مالیات، ورود و خروج سرمایه و مالکیت خارجیان بر سرمایه ارائه شده است. بخشی از مزیت‌های قانونی منطقه آزاد تجاری-صنعتی ایران که از طریق آنها می‌توان به اهداف تعیین شده، دست پیدا کرد؛ عبارتند از: آزادی ورود و خروج سرمایه، معافیت مالیاتی ۲۰ساله، تضمین کامل سرمایه‌های خارجی، امکان ترانزیت، امکان مشارکت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، معافیت گمرکی برای ورود کالای ساخته شده در منطقه به داخل کشور، امکان ورود کالان بدون پرداخت عوارض گمرکی و سود بازرگانی به منطقه، امکان خرده‌فروشی کالا، امکان ورود اتباع خارجی از طریق مبادی ورودی و خروجی و... ولی متاسفانه به رغم داشتن زمینه‌ها و توان بالقوه برای توسعه و پیشرفت، به دلیل ضعیف امکانات و تاسیسات زیربنایی، عدم منابع تامین درآمدها، عدم جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، عدم جایگاه تعریف شده در برنامه‌های کلان و راهبردهای توسعه اقتصادی کشور، مناطق آزاد در ایران نتوانسته‌اند در حد انتظار عملکرد موفقی ارائه نمایند.

مناطق آزاد تجاری-صنعتی و توسعه اقتصادی

در دنیای امروز که جهانی شدن اقتصاد یکی از مولفه‌های آن است، تمامی کشورها نیاز به صادرات و واردات دارند، زیرا هیچ کشوری نمی‌تواند تمام نیازهای داخلی خود را تامین نماید. مسلما کشورهایی که صادرات آنها بیشتر از واردات است، یعنی با مازاد تجاری روبه‌رو هستند، واحد پولی آنها تقاضای بیشتری دارد و کشورهای واردکننده مجبور به تهیه ارز کشورهای صادرکننده می‌باشند و برعکس؛ کشور واردکننده با کاهش ارزش پولی خود مواجه است و در نتیجه قیمت کالاهای وارداتی برای مصرف کننده داخلی گرانتر تمام می‌شود.

تولید، محور اصلی پیشرفت و توسعه می‌باشد و افزایش تولید، باعث افزایش اشتغال و درآمد ملی و افزایش صادرات و واردات می‌باشد، از این رو با توجه به اهمیت زیاد صادرات، دولت باید بستری مناسب را برای هرچه بهتر اجرا نمودن این مهم فراهم نماید.

از عواملی که می‌تواند باعث افزایش صادرات شود می‌توان به معافیت‌های مالیاتی، اعطای تسهیلات، رفع مشکلات مربوط به گمرک و سیاست‌های حمایتی دولت از صادرکنندگان و سرمایه‌گذاران اشاره کرد. همچنین با ارتقای بسته‌بندی محصولات و معرفی یک برند مخصوص در بازار و افزایش کیفیت کالاها نسبت به کالای مشابه خارجی می‌توانیم جهش صادراتی را داشته باشیم. از طرفی وجود قوانین محدودکننده برای واردات پیامدهای منفی را برای اقتصاد در پی دارد که می‌توان به شکل‌گیری اقتصاد زیرزمینی و قاچاق کالا که تبعات آن ضربات سنگینی را به بدنه تولید داخلی وارد می‌نماید، اشاره نمود. باتوجه به وضعیت اقتصادی و سیاسی کشورهای همسایه و توانایی پایین تولید داخلی این کشورها، باید بیشترین صادرات کشور به این نقاط باشد.

اما در این میان مناطق آزاد نقش پررنگی در توسعه تجارت و صادرات کشورها ایفا می‌کنند. در سراسر جهان، مناطق آزاد تجاری با هدف‌های مختلفی شکل گرفته‌اند، اما پس از جنگ جهانی دوم بسیاری از اقتصادها برای نیل به نرخ بالاتر رشد اقتصادی، رو به ایجاد چنین مناطقی آورده‌اند.

این مناطق به مثابه ابزاری جهت سیاست‌های تعدیل و تثبیت اقتصادی مدنظر قرار گرفته است و همان طوری که از اهداف این مناطق در قانون برنامه استفاده می‌شود، مناطق آزاد در راستای آزادسازی اقتصادی می‌توانند آثار مثبتی در جذب سرمایه‌های خارجی، انتقال تکنولوژی و مدیریت و ایجاد بازارهای گسترده‌تر، جهت صادرات کشور و برقراری ارتباطات بیشتر با صنایع داخلی داشته باشد.

از آنجا که برقراری تعرفه‌های گمرکی، به طور مستقیم بر هزینه تولید کالاهای صادراتی تاثیر می‌گذارند، بنابراین در صورت افزایش هزینه‌ها، مزیت نسبی این کالاها نیز تنزل می‌یابد، پس می‌توان از طریق تاسیس مناطق آزاد، این نقیصه را رفع کرد و در واقع مزیت‌های نسبی کشور را آشکار نمود. در این شرایط دولت‌ها مناطق خاص را معین می‌کنند تا کالاهای واسطه‌ای مورد احتیاج آنها بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی وارد و پس از تولید به بازارهای جهانی ارائه گردند. این مناطق از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک، زمینه‌های انتقال تکنولوژی مدیریت را، به داخل کشور فراهم کرده و باعث افزایش تولید داخلی خواهند شد.

به طور کلی نقش‌های عمده‌ای را که باعث اهمیت چنین بخش‌هایی در اقتصاد می‌شود، می‌توان این‌گونه برشمرد: جذب سرمایه و تحریک فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری، انتقال و جذب تکنولوژی و فناوری‌های جدید به درون کشور، ایجاد اشتغال به خصوص در مناطق محروم، افزایش تجارت و صادرات که تمام این موارد، هدف واحد رشد اقتصاد ملی را دنبال می‌کند.

بنابراین بسیار ضروری و مهم است که نگاه ویژه‌تری به این مناطق داشته باشیم و تمام تلاش‌ها به کار بسته شود تا در آینده نزدیک شاهد ایجاد مناطق آزاد تجاری-صنعتی بیشتری در کشور باشیم تا چرخ‌های اقتصادی کشور با سرعت بالاتری به حرکت درآیند.

یکی از عوامل موثر بر صادرات و واردات نرخ ارز می باشد. سیاست‌گذاری‌های نرخ ارز، برای توسعه هرچه بیشتر صادرات و واردات و تاثیرگذاری آن ضرورتی انکارناپذیر است. این امر در شرایط فعلی و افزایش تحریم‌های بین‌المللی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

پر واضح است که یکی از مهم‌ترین ویژگی های اقتصاد ایران، وابستگی شدید به صادرات نفتی و درآمدهای ناشی از آن می‌باشد، باتوجه به کاهش قیمت نفت و تحریم‌ها و به وجود آمدن کسری تجاری در سال‌های اخیر، با کاهش صادرات نفتی مواجه بوده‌ایم؛ از این رو باید تمام تلاش را برای افزایش صادرات غیرنفتی که کاهش وابستگی اقتصاد به صادرات نفت را به دنبال دارد، معمول نماییم.

با توجه به شرایط کنونی و موقعیت حساس کشور در این برهه زمانی، می‌طلبد دولت به همراه اتاق‌های بازرگانی و کمک گمرک شرایط و بستر لازم را برای افزایش صادرات و جبران این کسری را به وجود آورد.

صادرات مجدد از مناطق آزاد کشور

مسئله مهم دیگر، تشویق صادرات مجدد کالا از طریق مناطق آزاد، با توسعه حوزه عمل آنها به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج با توجه به مشوق‌های لازم برای رشد صادرات مجدد است. این صنعت به مثابه پردرآمدترین محور اصلی فعالیت‌های مناطق آزاد در کشور بوده و کلیدی‌ترین راهکاری است که می‌توان برای رونق فعالیت مناطق آزاد و جذب سرمایه‌گذاران، فعالان اقتصادی و کارآفرینان بخش خصوصی در نظر داشت. تدوین آیین‌نامه صادرات مجدد که شاید کلیدی‌ترین آیین‌نامه مناطق آزاد کشور است، جزء اساسی‌ترین فعالیت‌های مغفول مانده این مناطق محسوب می‌شود.

به رغم اینکه مناطق آزاد کشور از امکانات راه‌های زمینی، دریایی و هوایی برخوردار بوده و پل ارتباطی ورود کالاهای کشورهای اروپایی و آسیایی جنوب شرقی به کشورهای همجوار و مشترک‌المنافع به شمار می‌آیند، نبود سیستم خدماتی و نهادهای مالی مناسب، زیرساخت‌های مناسب و برخوردار از استانداردهای جهانی در صادرات مجدد و نظام بانکی بین‌المللی، چالش‌های عمیقی را فراروی صادرات مجدد در مناطق آزاد قرارداده است. از سویی، بهای تمام‌شده بسیاری از کالاها که امکان صدور مجدد آنها از طریق مناطق وجود دارد، به علت هم‌طراز نبودن با سایر کشورها مانند سنگاپور، دبی و هنگ‌کنگ، امکان سفارش این کالاها را از این مناطق امکان‌پذیر نمی‌سازد. از این رو، مرتفع ساختن چالش‌های موجود، فرصت‌های بسیاری را پیش روی مناطق آزاد ایران قرار می‌دهد که توجه به آنها قابل توجه است.

با توجه وارونگی سرمایه و بحران‌های مالی که به هرازگاهی به عنوان ذات اقتصاد سرمایه‌داری غرب به‌وجود می‌آید، بهترین فرصت برای توسعه و رشد صادرات مجدد از طریق مناطق آزاد ایران وجود دارد، که پیشینه آنها به قانون برنامه اول توسعه در سال۱۳۶۸ می‌رسد. از این‌رو، توجه به بازارهای کشورهای آسیای میانه و آفریقا، عراق، عمان، افغانستان، پاکستان و برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس، برای صادرات مجدد انواع کالاهای با ارزش افزوده بالا، باید در اولویت این مناطق قرار گیرد، آن چنانکه در بند۱۱ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به آن اشاره شده و مورد مطالبه اقتصاد کشور است.

مناطق آزاد ایران می‌توانند ارزان‌ترین بازار برای صدور مجدد فرآورده‌های فناوری اطلاعات اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار باشند. به علاوه مونتاژ محصولات تحت لیسانس و تولیدات شرکت‌های بزرگ بین‌المللی می‌تواند ازجمله زمینه‌هایی برای رشد صادرات مجدد به بازارهای هدف منطقه‌ای مناطق آزاد ایران باشد تا ضمن ایجاد فرصت‌های جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، زمینه‌ساز فرصت‌های جدید شغلی برای ایجاد اشتغال و به‌کارگیری نیروی کار در این مناطق باشد. همچنین اجرای پروژه‌های جدید شامل طرح‌های فولاد، لوازم ساختمانی، ماشین‌آلات و وسایل حمل و نقل که در حال حاضر دبی از طریق آنها به دنبال گسترش مناسبات تجاری و ارتقای جایگاه گذشته خویش است، از اهمیت چشمگیری برای رشد صادرات مجدد در مناطق آزاد کشور برخوردار است، توجه به راهکار صادرات مجدد در مناطق آزاد متناسب با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ضرورت بسیار دارد.

اقدام و عمل متناسب با تعریف عملیاتی صادرات مجدد در تعریف صادرات گفته شده، صادرات کسب درآمد ارزی برای رشد و توسعه اقتصادی است که از فروش تولیدات یا خدمات به کشورهای دیگر حاصل می‌شود و می‌تواند به برقراری موازنه تجاری و ایجاد تعادل اقتصادی کمک کند. صدور مجدد نیز عبارت از خروج عین کالای وارد شده به قلمرو گمرکی از آن قلمرو، بدون انجام تعمیر و تکمیل و یا تغییر شکل به مقصد و مبدا اولیه یا کشور ثالث است. به رغم این که ایران از نظر موقعیت جغرافیایی از امکانات بسیار بالایی مانند راه‌های زمینی، دریایی، هوایی که برای صادرات مجدد بسیار حائز اهمیت می‌باشد، برخوردار است و می‌توان از آن به عنوان پل ارتباطی برای ورود کالاهای کشورهای اروپایی و آسیایی جنوب شرقی به کشورهای همجوار و CIS استفاده کرد، ولی عدم وجود سیستم خدماتی و نهادهای مالی مناسب و نیز نبود زیرساخت‌های لازم و برخوردار از استانداردهای جهان در امر ری‌اکسپورت، ناتوانی اقتصاد بخش خصوصی ایران، فرسودگی و عدم‌کفایت ناوگان حمل و نقل، نبود نظام بانکی بین‌المللی گردش پول در کشور، چالش‌هایی را فراروی صادرات مجدد در کشور قرار داده است. وجود این مشکلات در مسیر فعالیت این مناطق باعث شده است تا این مناطق در دوره فعالیت خود نتواند نقش قابل توجهی در توسعه صادرات ایفاد کنند، هر چند گفته می‌شود سهم مهمی از این صادرات از طریق مناطق ویژه اقتصادی کشور صورت می‌گیرد.

بنابراین، استفاده از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جهت توسعه و تشویق صادرات و به ویژه صادرات مجدد به دلیل مهیا بودن مقررات تسهیل کننده و کاهش بوروکراسی‌ها و خارج بودن از قلمرو گمرکی دارای اهمیت بسیار زیادی است. موقعیت جغرافیایی این مناطق به گونه‌ای است که هر کدام می‌تواند ارتباط اقتصادی بخشی از کشورهای همسایه را تحت پوشش خود قرار دهند.

منطقه آزاد چابهار به عنوان نقطه‌ای استراتژیک برای ارتباط ایران با کشورهای عضو ECOو به ویژه هند، عمان، پاکستان و افغانستان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

منطقه آزاد اروند راه ورود به بازارهای عراق است، موقعیت ویژه این منطقه و نیازهای اساسی کشور عراق، همزبانی اهالی و ساکنین منطقه و مراودات و مردم دو طرف مرز، اهمیت این منطقه را دو چندان می‌کند.

منطقه آزاد قشم با موقعیت استثنایی، به عنوان بزرگترین جزیره غیرمستقل جهان با امکان منحصربه‌فرد برای تولید و دپوی کالا، دسترسی به آب‌های آزاد و عمق مناسب آب در بندر کاوه، امکان ویژه سوخت‌رسانی به کشتی‌ها و نزدیکی به سرزمین اصلی برای ایجاد حلقه ارتباطی کشورهای هند و چین با کشورهای CISرا باید مورد توجه قرار داد.

از این رو، با شناخت برخی موانع توسعه صادرات و صادرات مجدد، باید گام‌های لازم برای توسعه صنعت صادرات مجدد در مناطق آزاد و افزایش حجم فعالیت‌های صادراتی این مناطق برداشت.

در اولین گام باید صادرات مجدد را به عنوان یک هدف در فعالیت مناطق آزاد مورد توجه قرار داد و این هدف را مثابه ماموریت اصلی و کمیت‌پذیر تبدیل کرد و برای تحقق آن در دوره‌های زمانی مشخص، برنامه‌ریزی کرده و از سازمان‌های مناطق رسیدن به اهداف کمی سالیانه صادرات مجدد را مطالبه و مبنای ارزیابی فعالیت آنان قرار گیرد. ارسال بار به مناطق آزاد از راه‌های دیگر در این مورد برای رونق اقتصادی این مناطق است، آنچنان که دبی در زمان راه‌اندازی، از این راهکار استفاده لازم را برده است.

شناسایی بازارهای هدف منطقه‌ای، در این خصوص بسیار مهم است. اگرچه بازارهای هدف برای مناطق به طور کلی مشخص است، ولی تبیین و ترسیم این بازارها برای مناطق به نام بازارهای صادرات مجدد، می‌تواند به ترسیم اهداف کمک کرده و از پراکنده‌کاری جلوگیری و مانع رقابت کاذب درونی بین مناطق آزاد شود.

تعیین انواع کالاهای هدف برای مشخص کردن نقش آنها بسیار مهم است. گفتنی است در حال حاضر ایران به تنهایی مقصد ۲۵درصد صادرات مجدد چای بسته‌بندی شده از امارات متحده عربی است و پس از آن عراق و کشورهای ازبکستان، ترکمنستان، تاجیکستان و آذربایجان قرار دارند.

با شناسایی این مسئله می‌توان به اهمیت تبدیل منطقه آزاد چابهار به مرکز بزرگ تجارت چای منطقه‌ای پی برد. گفته شده که مصرف چای در ایران ۱۸۰هزار تن در سال است. ارتباطات فعال با کشور کنیا و ابراز علاقه این کشور به سرمایه‌گذاری در منطقه، می‌تواند بخش عمده‌ای از محوریت صادرات مجدد چای را به چابهار منتقل کند. در این صورت می‌توان امیدوار بود محوریت صادرات مجدد چای به ایران از دبی به چابهار منتقل شده و در استمرار این وضعیت دستیابی به بازار چای افغانستان، ازبکستان و دیگر کشورهای آسیای مرکزی و حوزه قفقاز قابل توجه خواهد بود.

نمونه دیگر از تعیین کالاهای هدف، نقش واردات خودرو در آمار صادرات مجدد امارات متحده عربی است. بر این اساس، این کشور دومین بازار مهم اتومبیل، پس از عربستان در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس است. این مسئله با توجه به اهمیت تولید خودرو در منطقه آزاد چابهار که مورد تاکید ریاست جمهوری آقای روحانی قرار گرفته، می‌تواند چابهار را به مثابه قطب سوم تولید خودرو کشور با توجه به برندهای مهم جهانی مطرح کند. در این مورد مونتاژ خودرو از طریق واردات SKD و صادرات مجدد آن به کشورهای هدف در کشورهای CISحائز اهمیت است. همچنین اعطای امتیاز واردات خودرو به کشور از طریق منطقه آزاد چابهار، می‌تواند این منطقه را به مرکز دپوی خودرو تبدیل کرده و از یک سو سهم صادرات مجدد خودرو از دبی به ایران را به چابهار منتقل کند. از سوی دیگر زمینه ایجاد خوشه‌های صنعتی تولید لوازم و قطعات یدکی خودرو را در صنعت چابهار به وجود آورد. از این راه می‌توان صادرات مجدد خودرو از چابهار به افغانستان و کشورهای CISرا گسترش داد.

رسمیت دادن به پذیرش اسناد تجاری گمرکی مناطق آزاد از نکات مهم دیگر است که در مورد تشویق صنعت صادرات مجدد حائز اهمیت است. گفتنی است در حال حاضر برای واردات از دبی و سایر کشورهای منطقه به کلیه مرزهای ورودی کشور، هیچ‌گونه محدودیتی وجود ندارد. گمرکات مرزی، اسناد حمل و تجاری کشور صادرکننده را مورد پذیرش قرار داده و برای ورود یا ترانزیت کالا، این اسناد و پلمپ کشور مبدا را مورد قبول قرار می‌دهند. در مواردی که امکان عبور کامیون‌های کشور مبدا براساس «کنوانسیون تیر» وجود دارد، محدودیتی برای تردد با کامیون کشور مبدا وجود ندارد، ولی هنگامی که این موضوع به مناطق آزاد می‌رسد، اسناد گمرکی و تجاری این مناطق برای گمرک کافی نبوده و تشخیص گمرک ترانزیت کننده و پذیرش اسناد وارداتی اولیه ملاک گمرک است. این امر موجب عدم‌اعتماد و امنیت سرمایه‌گذاری شده و بوروکراسی را دوچندان می‌کند. به همین منظور صدور دستورالعمل ترانزیت کالاهای مناطق آزاد به کشورهای مقصد براساس تقاضای منطقه آزاد و اسناد ارائه شده، می‌تواند گام مفید و موثری در این امر باشد.

همچنین اعطای مجوز حمل کالاهای ترانزیتی و صادرات مجدد به وسیله خودروهای پلاک هر منطقه آزاد به کشورهای هدف می‌تواند به صادرات مجدد این مناطق کمک کند. به علاوه قرار گرفتن مناطق آزاد کشور در مجموعه دیپلماسی تجاری کشور بسیار مهم است، به طوری که در حال حاضر مبادلات تجاری ایران با برخی کشورها ازجمله عراق، افغانستان و برخی کشورهای آفریقا می‌تواند با منشا گرفتن از خطوط اعتباری اعطایی ایران به این کشورها انجام شود. خط اعتباری هند نیز از جمله این خطوط اعتباری است که می‌تواند باعث رونق اقتصادی این صنعت کشور ازجمله در منطقه آزاد چابهار باشد. قرار گرفتن مبادلات تجاری مناطق آزاد ایران با این کشورها در این مسیر براساس استفاده از خطوط اعتباری فوق می‌تواند موجب توسعه صادرات مجدد در این مناطق باشد. توجه به این موضوع در توافق‌نامه‌های اقتصادی میان ایران و سایر کشورها از اهمیت زیادی برخوردار است.

ایجاد بانک‌های خارجی در مناطق آزاد براساس گردش مالی بالا، می‌تواند زمینه‌ساز حضور سرمایه‌گذاران خارجی در این مناطق برای استفاده از مشوق‌های مالی و بانکی باشد. همچنین تعیین تکلیف ایجاد بانک‌های خارجی در منطقه و اعطای تسهیلات بانک‌های داخلی به تجار و بازرگانانی که صادرات مجدد کالای جزء فعالیت‌های اصلی آنها است باید مورد توجه قرار گیرد.

به منظور تشویق تجار و فعالان اقتصادی به توسعه صادرات مجدد و انتخاب این فعالیت به عنوان یک فعالیت اقتصادی ارزشمند لازم است مشوق‌های صادراتی به صادرات مجدد نیز تسری داده شود.

توجه به حضور بخش خصوصی در توسعه صادرات در مناطق آزاد و ارج‌گذاری به ارزش‌های اقتصادی و توسعه‌ای این بخش از مناطق می‌تواند موجب دلگرمی آنها برای حضور گسترده آنها برای کسب سود مورد انتظار و ایفای نقش آنان شود. توجه به ظرفیت‌های صادراتی در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ازجمله فرصت‌های قابل اعتنا در تقویت صنعت صادرات و صادات مجدد است.

حضور فعال و گسترده کارشناسی مناطق آزاد در نمایشگاه‌های تخصصی بین‌المللی، از نکات مهم برای بازاریابی خارجی از طریق حضور در بازارهای هدف منطقه‌ای و بین‌المللی است. اعطای سوبسید حضور در این نمایشگاه‌ها به بخش خصوصی با هدف تشویق و ترغیب آنان به حضور فعال در عرصه اقتصاد بین‌الملل و ارائه مزیت‌های مناطق آزاد به تجار و فعالین اقتصادی کشورهای بازار هدف می‌تواند به عنوان یک عامل تسهیل کننده برای جذب بازار مورد توجه قرار گیرد.

عنایت به این موارد می‌تواند موجبات ایفای نقش اساسی مناطق آزاد کشور در رشد صادرات مجدد کالا و خدمات برای تاثیرگذاری آنها در رشد اقتصادی کشور باشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

از دیدگاه توسعه اقتصاد ملی، منطقه آزاد می‌تواند همانند پلی به سوی جهان خارج، موجب آزادی مبادلات تجاری در یک کشور باشد و به این وسیله تجارت داخلی را نیز تحت تاثیر قرار داده و موجب توسعه و رونق تجارت داخلی شود. همچنین با جذب برخی تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای مورد نیاز و در کنار آن جذب تکنولوژی و سرمایه‌های خارجی، به جریان توسعه صنعتی کشور یاری رساند. در نتیجه عوامل تولید داخلی با بهره‌گیری از علم و دانش فنی نوین، می‌توانند کشور را در مسیر توسعه و همسو با اقتصاد جهانی قرار دهند و این جریان یعنی انتقال تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای و تکنولوژی نوین باعث توسعه صنعتی کشور میزبان می‌شود و این توسعه در صنعت و تولیدات یک کشور می‌تواند در تجارت داخلی کشور تاثیرات زیادی بگذارد.

در واقع با توسعه صنعت و تولیدات در کشور به خصوص اگر این توسعه با تکنولوژی نوین همراه باشد، تجارت هم در داخل و هم در رابطه با دیگر کشورها و در بخش صادرات رونق بیشتری خواهد گرفت. همچنین در صورتی که پایگاه صنعتی نسبتا توسعه یافته‌ای در کشور وجود داشته باشد، این امر مشوق شرکت‌های خارجی برای ارتباط با اقتصاد داخلی خواهد بود، که از این طریق نیز تجارت داخلی نیز در مسیر پیشرفت و توسعه قرار خواهد گرفت.

در ایران نیز مناطق آزاد می‌توانند نقش بسزایی در رشد و توسعه اقتصادی داشته باشند و جمهوری اسلامی ایران به سبب ضرورت گسترش صادرات غیرنفتی، تعامل خویش را با مجموعه اقتصاد جهان به صورت قابل ملاحظه‌ای افزایش داده و خواهد داد، که این روند جهانی شدن، موجب تحولی شگرف در شیوه‌های کار و زندگی و مهم‌تر از همه برقراری ارتباط با فراسوی مرزهای ملی گشته است.

با توجه به مطالب ذکر شده می‌توان گفت اگر سهم سرمایه‌گذاری خارجی و استفاده از فن‌آوری و تخصص‌های نوین، در سطح بالایی باشد و بیشتر تولیدات صادر شود، پیوند بیشتری بین مناطق آزاد با اقتصاد و تجارت داخلی ایجاد خواهد شد، که با برنامه‌ریزی دقیق سیاست‌گذاران و تشویق و حمایت هرچه بیشتر از شرکت‌های داخلی می‌توان به این مهم دست پیدا کرد.

مناطق آزاد در ایران نیز هر چند با مشکلات فراوان دست به گریبانند، اما با اقداماتی مانند حمایت از سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، ارائه تسهیلات ویژه، سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی و جلب مشارکت بخش خصوصی، می‌توانند بر این مشکلات فائق آیند.

بررسی نقش استراتژیک سواحل مکران در اقتصاد منطقه:

چابهار؛ قلب تپنده توسعه اقتصادی مکران

گزارش:
سهیل فراهانی

مَکران، مُکران یا مکوران، از نظر تاریخی سرزمینی ساحلی در جنوب شرقی ایران و جنوب غربی پاکستان است که در طول خلیج عمان از رأس‌الکوه در غرب جاسک تا لاس‌بلا در جنوب غربی ایالت بلوچستان پاکستان گسترده است. امروزه در هند و در پاکستان شهرهایی بنام مکران وجود دارد. مکران در دوره‌های مختلف تاریخی بخشی از قلمرو ایران بوده است. مکران در نوشته‌های مسالک و ممالک و التقویم اقلیم دوم و از کرمان تا رود مهران (ایندوس) نامیده شده است.

در این میان، چابهار کانون توسعه محور شرق و به نوعی قلب توسعه اقتصادی، تجاری و گردشگری مکران در جنوب سیستان و بلوچستان است. چابهار با ظرفیت‌های بیشمار اقتصادی، تجاری، ترانزیتی، گردشگری، کشاورزی و متصل بودن به آب‌های آزاد قلب توسعه شرق و جنوب شرق به ویژه منطقه مکران محسوب می‌شود. چابهار با توجه به موقعیت راهبردی، بزرگترین بندر اقیانوسی کشور است که اهمیت زیادی برای سرمایه‌گذاران ایرانی و کشورهای حاشیه اقیانوس هند و همسایگان ایران دارد.

نظام جمهوری اسلامی ایران برای توسعه و آبادانی این منطقه برنامه‌های ویژه‌ای تدارک دیده که از جمله آنها توسعه سواحل مکران است، به طوری که رهبر معظم انقلاب و ریاست جمهوری تاکید زیادی برای آبادسازی آن دارند.

اشتغال افراد بومی نیز یکی از اولویت‌ها است که ایجاد طرح‌هایی نظیر پتروشیمی، فولاد، اسکله‌های صیادی، بندر هشت و نیم میلیون تنی شهید بهشتی، طرح‌های بزرگ و کوچک شیلاتی، خدماتی و تولیدی ازجمله آنها می‌باشد.

اهمیت جایگاه ژئوپلیتیک سواحل مکران

یکی از مهم‌ترین قابلیت‌های منطقه مکران، مجاورت آن با آب‌های آزاد بین‌المللی در سرتاسر مرز جنوبی، همسایگی مستقیم با کشورهای پاکستان و افغانستان و به طور غیرمستقیم با کشورهای آسیای مرکزی (از طریق ترکمنستان) است که یک راه غیرقابل چشم‌پوشی برای این کشورهای محصور در خشکی (به جز پاکستان) به دریاهای آزاد محسوب می‌شود.

استان سیستان و بلوچستان بالاخص شهر چابهار در مسیر دو کریدور از سه کریدور ترانزیتی بزرگ دنیا قرار دارد. این امر، منطقه مکران را به عنوان محور ترانزیتی طرح توسعه جنوب شرق مطرح می‌کند. در صورت راه‌اندازی محور ترانزیتی کشور، که از بندر چابهار آغاز و با عبور از شهرهای استان سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی، رضوی و شمالی به کشورهای آسیای میانه ختم می‌شود، این منطقه به سوی توسعه حرکت خواهد کرد.

بندر چابهار یکی از چهارراه‌های اصلی کریدور جنوبی تجارت جهانی نیز محسوب می‌شود. این بندر به علت موقعیت استراتژیک خود و دستیابی به آب‌های آزاد بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در مبادلات بین ایران و سایر نقاط منطقه دارد. چابهار نسبت به سایر نقاط ساحلی ایران، مزیت‌های خاص خود را دارد. آب‌های عمیق در خلیج چابهار، شرایط پهلوگیری کشتی‌های بزرگ و ایجاد تاسیسات بندری را فراهم می‌کند. این بندر، مهم‌ترین بندر تجاری خارج از حوضچه خلیج فارس است و از نظر سیاسی و راهبردی در مواقع جنگ و بحران‌های منطقه‌ای می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای ایفا کند. قرار گرفتن چابهار در یک خلیج، موقعیت بندری ایده‌آلی برای توسعه فیزیکی در آینده به آن می‌بخشد که بسیاری از بنادر دنیا، از آن محرومند.

این اهمیت و موقعیت آنجایی بیشتر خودنمایی می‌کند که علیرغم تحریم‌های خصمانه دشمن، بندر چابهار معاف از این تحریم‌ها می‌شود؛ چراکه که در صورت عدم کارایی این بندر، کشورهای زیادی در منطقه خصوصا افغانستان قطعا دچار مشکلا بحرانی خواهند شد، آن هم در شرایط که این کشور در حال بازسازی و توسعه اقتصادی خود است.

با نگاهی به دو بندر چابهار در منطقه آزاد چابهار و گوادر در پاکستان می‌توان به نکته بسیار بااهمیتی درخصوص بندر گوادر پاکستان رسید که این بندر در اصل یک بندر راهبردی و نظامی در منطقه تلقی می‌شود و به تعبیر کارشناسان منطقه‌ای، چین بیشتر به دنبال اهداف نظامی خود در بندر گوادر است تا تجاری؛ برعکس در بندر چابهار هدفگذاری اصلی بر پایه تجارت و ترانزیت بنا شده و اهمیت بندر چابهار بر این مهم است که راه اقیانوس هند را به خلیج فارس و به تبع آن به آسیای میانه متصل می‌کند و با این نگاه الزاما نمی‌توان با نگاه رقیب به این دو بندر در منطقه نگریست.

این مزیت‌ها و ویژگی‌ها، دولتمردان سایر کشورها را ترقیب کرد تا در صدد سرمایه‌گذاری در این بندر مهم برآیند. اولین کشور که برنده ابتدایی این رقابت بود، هندوستان می‌باشد که طی توافقی موسوم به توافق چابهار، سه کشور هند، ایران و افغانستان را در جهت توسعه هر چه بیشتر این بندر متحد کرد.

هندوستان در حال حاضر تجارتی معادل نهصد میلیون دلار با کشور افغانستان دارد و قصد دارد تا سال ۲۰۲۰ این سطح تجارت را به دو میلیارد دلار افزایش دهند؛ شاید در نگاه اول این میزان از تجارت خیلی حجم قابل قبولی برای سرمایه‌گذاری در بندر چابهار از طرف هندوستان نباشد، ولی باید به این نکته توجه ویژه داشت که ظرفیت و مزیت منطقه‌ای بندر چابهار برای بدل شدن به یک پروژه چندین میلیاردی در منطقه مدنظر هندی‌ها است که اهمیت و توجیه سرمایه‌گذاری آنها را در این پروژه عظیم ترانزیتی بیشتر می‌کند.

نقش سواحل مکران در تبدیل ایران به یک قدرت فرامنطقه‌ای

سواحل جنوب شرقی ایران به لحاظ جایگاه نظامی می‌تواند در اتخاذ استراتژی‌های فرامنطقه‌ای برای ایران تعیین کننده باشد و توان تحرک میان آب‌های اقیانوسی را به نیروی دریایی ایران ببخشد. این به معنای گسترش حوزه عملیات نظامی ایران، فراتر از حوضچه خلیج فارس و امکان تبدیل آن به یک قدرت دریایی استراتژیک است. برخلاف محیط بسته خلیج فارس، دریای عمان و اقیانوس هند، با پیوند دادن ما به آب‌های آزاد، امکان این تبدیل را به ما می‌دهد. وجود پایگاه هوایی چابهار و توسعه آن می‌تواند قدرت نظارتی و کنترل ایران را بر بخش شمالی اقیانوس هند افزایش دهد. مرزهای آبی کرانه‌های عمان و کنترل یکی از آبراه‌های اصلی و استراتژیک جهان، تسلط ایران را بر مبادی ورودی خلیج فارس و اقیانوس هند تضمین می‌کند و از طریق تجمیع منافع دیگران، با تولید امنیت از طریق همکاری‌های بین‌المللی، هزینه تامین امنیت منطقه را به عهده دیگران می‌گذارد.

سواحل و آب‌های جنوب شرق ایران دارای عمق استراتژیک خاصی است که توان بالایی را برای ایران در مقابله با چالش‌های دفاعی-امنیتی منطقه تضمین می‌کند. اگرچه تفکر راهبردی دفاعی ایران در جنوب، بر خلیج فارس متمرکز است، چنانچه صحنه عملیاتی ایران قبل از ورود به خلیج فارس، از دریای عمان طراحی شود، توان استراتژیک مضاعفی در اختیار ایران قرار می‌گیرد. استراتژی دریایی، نقش عمده‌ای در توسعه فرامنطقه‌ای کشور بازی می‌کند. بر طبق نظریه آلفرد ماهان، از پدران علم استراتژی، نظارت بر دریاها، اولین گام در راه کسب قدرت برتر جهانی است. به نظر وی در نزاع بین قدرت‌ها، نیروهایی که در موقعیت برتر دریایی قرار دارند، از امکانات بیشتری برای در دست گرفتن ابتکار عمل نظامی برخوردارند. همین امر لزوم توجه جدی به امکانات و قابلیت‌های سواحل مکران را، در تدوین یک استراتژی دفاعی-امنیتی جامع برای کشور، برجسته می‌سازد.

فرصت‌های منطقه‌ای مکران

از میان فرصت‌های موجود در این منطقه به طور فهرست‌وار می‌توان به چند مزیت شاخص اشاره کرد:

الف) وزن ژئوپلیتیک ایران در منطقه دریای عمان

ب) پیوندهای فرهنگی-اجتماعی و مذهبی با مردم کشورهای منطقه

ج) وجود پتانسیل‌های لازم جهت توسعه زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی

د) وجود حس مشارکت محلی و بومی مردم منطقه در تولید امنیت

ر) وجود حس تعلق و گسترش اعتماد بین مردم مرزنشین، دولت و مردم کشور

ز) وجود نیاز مردم منطقه به آموزش‌های زیست محیطی و دریایی

چابهار با جغرافیایی بهتر و مستعدتر از دبی

بندر چابهار در جنوب شرقی‌ترین نقطه جغرافیایی کشور، به عنوان دروازه ترانزیت شرق ایران و منطقه‌ای استراتژیک برای توسعه صنعت ترانزیت شناخته می‌شود. این ویژگی ممتاز، در دیگر مناطق ساحلی جنوب حتی کشورهای حاشیه خلیج فارس دیده نمی‌شود. چابهار به عنوان حلقه تکمیلی زنجیره محور ترانزیت شرق کشور در بعد ملی و در بعد فراملی، به عنوان پل ارتباطی کشورهای آسیای میانه و جنوب شرق آسیا برای ورود به بازارهای جهانی است. این منطقه از نظر ژئواکونومیک، فرصتی طلایی برای کشور و دور نمایی بسیار روشن برای ترانزیت کالا از طریق محور شرق ترسیم می‌کند.

شهر بندری چابهار با مساحتی قریب به ۱۷هزار و ۱۵۰کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۲۰۰هزار نفر در استان سیستان و بلوچستان، در مجاورت دریای عمان و در نزدیک‌ترین فاصله با آب‌های آزاد جهان یعنی اقیانوس هند، قرار گرفته است. این بندر به عنوان یگانه بندر اقیانوسی ایران در جهان معرفی شده است.

این مزیت منطقه آزاد چابهار نسبت به سایر مناطق آزاد کشور از یک سو امکان دسترسی سریع به آب‌های آزاد اقیانوسی هند و از سوی دیگر اتصال به شبکه راه‌های زمینی کشور را میسر کرده است. مسیر چابهار کوتاه‌ترین مسیر ترانزیت برای ارسال کالا به کشورهای افغانستان، ترکمنستان، ازبکستان، قرقیزستان، قزاقستان و شرق روسیه بوده که این ترانزیت با کمترین هزینه نسبت به مسیرهای دیگر برآورد شده است.

این در حالی است که منطقه دبی با مساحت شهری ۱۲هزار و ۱۲۸کیلومتر مربع و با تراکم جمعیتی بیش از ۴۰هزار و ۸۱۸ بر کیلومترمربع است. دبی گران‌قیمت‌ترین شهر در منطقه و بیستمین شهر گران‌قیمت جهان به شمار می‌آید. در همین راستا، بندر جبل‌علی که در جنوب این شهر قرار دارد، به عنوان یکی از مهم‌ترین مناطق آزاد امارات شناخته می‌شود. از این رو نقطه اتصال بندر جبل‌علی به حوزه های ترانزیتی، تنها از طریق آب‌های آزاد بوده، که این نشان از محدودیت این منطقه در حوزه ترانزیتی است. بررسی پتانسیل‌های جغرافیایی و ترانزیتی چابهار و بندر جبل‌علی نشان می‌دهد که منطقه چابهار پتانسیل‌های ترانزیتی بسیار بیشتری نسبت به بندر جبل‌علی دارد، چراکه علاوه‌بر دسترسی این منطقه به آب‌های آزاد، از راه‌های زمینی و هوایی نیز می‌تواند کالا ترانزیت کند، به طوری که این بندر در مجاورت خود، با کشورهای در حال توسعه، با سرانه مصرف بالا، همسایه بوده و این فرصتی است تا برای صادرات مجدد به این کشورها، در موقعیت‌های مناسب در اختیار داشته باشد.

نقش بندر چابهار در توسعه مراودات بین‌المللی کشور

بندر چابهار با بیش از ۸,۵میلیون تن ظرفیت در تخلیه و بارگیری، جایگاه مهمی در مسیر کریدور شمال-جنوب و کریدور شرق و غرب دارد و هم‌اکنون فرصت‌های سرمایه‌گذاری زیادی در این بندر برای تمام سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به وجود آمده است.

این بندر به عنوان دروازه ترانزیتی کشور در کریدور بین‌المللی شرق-غرب می‌تواند در زمینه ترانزیت و ترانشیب کالا به بنادر جنوبی کشورهای خلیج فارس ایفای نقش کند و با افتتاح طرح توسعه فاز اول بندر چابهار، این بندر در حال حاضر در منطقه به کانون‌های داد و ستد و تجارت بین‌المللی تبدیل شده است.

بندر چابهار به علت نزدیکی به کشورهایی نظیر افغانستان، پاکستان و آسیای میانه در آینده‌ای نزدیک با اتصال به شبکه ریلی کشور جایگاه ویژه‌ای در ترانزیت کالا در کریدور شمال-جنوب و کریدور شرق-غرب خواهد داشت.

با سرمایه‌گذاری بیش از یک میلیارد دلار در این بندر، ظرفیت بندرچابهار به ۸,۵میلیون تن رسیده و در فازهای بعدی ظرفیت بندر چابهار به ۸۵میلیون تن در سال ۲۰۲۰ افزایش خواهد یافت.

در حال حاضر کشورهای زیادی علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری چابهار هستند و اتصال خط آهن سراسری به چابهار از زاهدان که در دولت یازدهم آغاز شد و هم‌اکنون حدود ۴۰درصد پیشرفت داشته است، موقعیت چابهار و بندر چابهار را بیش از پیش ویژه‌تر و جذاب‌تر خواهد نمود.

عملیات تکمیلی بندر چابهار از سال ۶۲ به طور جدی آغاز شد و با تکمیل ۴پست اسکله فلزی، عملا فعالیت‌های بندری در این بندر کلید خورد؛ با جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران و با تاکید دولت بر لزوم داشتن بندری در خارج از تنگه هرمز و خلیج فارس توسعه این بندر در دستورکار سازمان بنادر و دریانوردی قرار گرفت.

بندرچابهار در زمان جنگ تحمیلی به دلیل واقع شدن در کرانه دریای عمان و دوری از مرکز بحران نقش مهمی در صادرات کشور ایفا کرد و قرار گرفتن این بندر در خارج از خلیج فارس موقعیت بندری ایده‌آلی را برای توسعه فیزیکی این بندر در دو کریدور بین‌المللی شمال-جنوب و شرق-غرب به وجود آورد.

اتصال ریلی به کشورهای افغانستان، پاکستان، عراق، جمهوری آذربایجان و ترکمنستان و استفاده از ظرفیت بندر چابهار توسط کشورهای منطقه در کریدور شمال-جنوب از مهم‌ترین اولویت‌های ایران برای توسعه بندر چابهار است.

اتصال اقیانوس هند به کشورهای آسیای میانه از برنامه‌های مهم ایران در این منطقه است و ایران همواره به دنبال توسعه همکاری‌های خود با کشور افغانستان و هندوستان است؛ به همین سبب دولتمردان از هرگونه سرمایه‌گذاری کشورهای منطقه در توسعه محور شرق استقبال می‌کنند.

ایجاد مخازن نگهداری روغن خوراکی و سوخت‌رسانی، ارائه خدمات به کشتی‌های تجاری، ایجاد کارخانه‌های فرآورده‌های بسته‌بندی، ایجاد صنایع کوچک پایین دستی پتروشیمی، خوراک دام و طیور و فرآورده‌های نفتی، احداث محوطه‌های نگهداری کانتینری و احداث محوطه‌های نگهداری آهن‌آلات از مهم‌ترین فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بندر چابهار است.

احداث و بهره‌برداری از نیروگاه برق، احداث پایانه ویژه ترانزیت و سوآپ فرآورده‌های نفتی، ایجاد مجتمع‌های کارگاهی و تعمیرات کشتی و ساخت کارخانه‌های کشتی‌سازی از دیگر فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این بندر چابهار می‌باشد.

اعطای مشوق و تسهیلات ویژه در بندر چابهار

به منظور توسعه فعالیت‌های بندری در بندر چابهار، سازمان بنادر و دریانوردی معافیت‌ها و تسهیلات قانونی برای صاحبان کالا و شرکت‌های کشتیرانی در این بندر در نظر گرفته است که تخفیف ۳۰درصدی در کلیه ردیف‌های حقوق و عوارض بندری از آن جمله است.

سازمان بنادر و در یانوردی برای ورود کشتی‌های کانتینری به بندر چابهار معافیت‌ها و تسهیلاتی در نظر گرفته است که تخفیف حداقل ۳۰درصد در هزینه‌های تخلیه و بارگیری کانتینر نسبت به سایر بنادر جنوبی کشور و ارائه تخفیفات پلکانی به خطوط کشتیرانی از دیگر معافیت‌های بندری در چابهار است.

تخفیف ۷۵درصدی در انبارداری کانتینرهای وارداتی و ۸۵درصدی در انبارداری کانتینرهای صادراتی و ترانزیت خارجی، تخفیف ۳۰درصدی در هزینه‌های باربری و انبارداری برای کالاهای غیرکانتینری نسبت به سایر بنادر کشور، واگذاری اراضی به صورت اجاره بلندمدت در قالب قراردادهای سرمایه‌گذاری به روش‌های مختلف از سایر تسهیلات و معافیت‌های سازمان بنادر در بندرچابهار است.

واگذاری زمین به شکل استیجاری با قیمت رقابتی به صورت بلند و کوتاه‌مدت به متقاضیان و سرمایه‌گذاران، امکان سرمایه‌گذاری جهت انجام خدمات لجستیکی با بهترین مشوق‌ها و امکان برنامه‌ریزی و اجرای حمل و نقل ترکیبی و ورود تجهیزات موضوع قرارداد مشارکت در بندر چابهار با توجه به مقررات حاکم بر مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی از سایر معافیت‌ها و تسهیلات دولت در این بندر است.

تبدیل بندر چابهار به قطب اقتصادی منطقه

بندر چابهار هم‌اکنون دارای ۱۵پست اسکله به طول ۳کیلومتر است و کشتی‌های بزرگ جهان با ۱۶,۵متر عمق می‌توانند در این بندر پهلوگیری کنند و در حال حاضر باراندازهای این بندر نیز به بیش از ۶۰۰هزار مترمربع افزایش یافته است.

چابهار دارای ظرفیت‌های تجاری و اقتصادی و ترانزیتی بالایی است و این بندر می‌تواند به قطب اقتصادی منطقه تبدیل شود. همه کشتی‌های بزرگ تجاری جهان به سهولت می‌توانند در بندر چابهار پهلو بگیرند؛ این مهم می‌تواند نقش بسزایی در واردات و صادرات کالاهای اساسی و عمومی از طریق این بندر داشته باشد و در آینده با تکمیل فازهای بعدی در نهایت ظرفیت این بندر به بیش از ۸۵میلیون تن افزایش خواهد یافت.

بندر چابهار با قرار گرفتن در شمال اقیانوس هند و شرقی‌ترین نقطه سواحل کشور موسوم به سواحل مکران از نظر جایگاه حمل و نقل چندوجهی بین‌المللی در مسیر ۲کریدور شمال-جنوب و شرق-غرب دروازه طلایی ترانزیت به کشورهای کشورهای آسیای میانه و افغانستان به حساب می‌آید.

بزرگترین بندر اقیانوسی کشور قابلیت پهلودهی به کشتی‌های با بالاترین آبخور در بنادر کشور تا ۱۶متر را داراست و قرار گرفتن این بندر در خارج از محدوده خلیج‌فارس و تنگه هرمز یکی از مهم‌ترین مزیت‌ها و قابلیت‌های آن در مسیر ترانزیتی محور شرق کشور است.

نقش سازمان منطقه آزاد چابهار در توسعه سواحل مکران

بی‌شک منطقه آزاد چابهار به عنوان یکی از قطب‌های اصلی اقتصاد از منظر تجاری و صنعتی مستقر در محدوده سواحل مکران و محرک توسعه منطقه، از جذابیت‌های ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاران برخوردار می‌باشد و سازمان منطقه آزاد چابهار به عنوان نهاد مدیریتی و سازمان دهنده این منطقه آزاد، دارای طرح‌ها و برنامه‌های ویژه‌ای در جهت توسعه منطقه و جذب و جلب سرمایه‌گذاران و بخش خصوصی جهت فعالیت در منطقه می‌باشد.

اثرگذاری مناطق آزاد در رونق گردشگری حلال در کشور:

گردشگری حلال، برگ برنده مناطق آزاد

گزارش:
فریبا شیخی

در سال‌های اخیر، گردشگری به یکی از مهم‌ترین صنایع سودآور در جهان بدل شده است. این صنعت به کشورهای مختلف در سراسر دنیا کمک می‌کند تا هر یک با بهره‌گیری از مزیت‌های رقابتی خاص خود، سهمی هر چند کوچک از این کارزار را نصیب خود سازند. حال در این میان بعضی از کشورها با عنایت به منابع طبیعی و غیرطبیعی خود، به کسب درآمد از گردشگری می‌پردازند و برخی دیگر توجه به ایدئولوژی، ارزش‌های فرهنگی و مذهبی و سلایق مشتریانشان را ارجح می‌دانند.

مسلمانان که امروزه بخش قابل توجهی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند نیز به عنوان یکی از پرچمداران ایدئولوژی، در این صنعت جایگاه ویژه‌ای دارند. با این وجود گردشگری هنوز هم برای مسلمانان با مشکلات و محدویت‌هایی همراه است که اغلب به جهت تفاوت در ساختار فرهنگی و قوانین سایر کشورها ایجاد شده است. ازجمله مهم‌ترین مشکلات مسلمانان در گردشگری را می‌توان به مواردی مانند یافتن غذای حلال و اختلاط زن و مرد که موجب ایجاد مشکلاتی می‌شود، اشاره کرد. اما به هر روی، گردشگری یکی از هیجان انگیزترین رفتارهایی است که انسان‌ها با هر آیینی سعی می‌کنند آن را تجربه نمایند. همین امر نیز موجب شده است فعالان این عرصه همواره بکوشند تا این پدیده به بهترین نحو ممکن برای پیروان مذاهب و ادیان گوناگون ازجمله مسلمانان به اجرا درآید؛ تلاشی که چند سالی است پرثمر گشته و منجر به ظهور یکی از مهم‌ترین انواع گردشگری تحت عنوان «گردشگری حلال» شده است.

براساس تعاریف بین‌المللی، گردشگری حلال در واقع همان گردشگری اسلامی است که در آن خدمات و محصولاتی مانند هتل، رستوران، بازار و مکان‌های تفریحی در سفرها، مطابق با احکام شریعت ارائه می‌شوند. گردشگری حلال در واقع مفهوم جدیدی را در توریسم، به عنوان مقصدها و سرویس‌های گردشگری برای مسلمانان، تعریف کرده است.

این نوع گردشگری فرصت خوبی را برای ایران فراهم می‌کند که گردشگران مسلمان را از کشورهای اسلامی و غیراسلامی به خود جذب کند. کارشناسان این باور است که پتانسیل‌های ایران برای توسعه در این زمینه بالاست، اما تا تبدیل شدن به یک مقصد مسلم توریسم حلال، فاصله زیادی دارد.

گردشگری حلال شکلی از گردشگری برای مسلمانان است که ترجیح می‌دهند از خدمات، امکانات، فعالیت‌ها و محصولات سازگار با اصول اسلامی استفاده کنند. به طور خلاصه گردشگری حلال به معنی رعایت اصول اسلامی و تامین امکانات لازم در مراکز و وسایل حمل و نقل است. به عنوان مثال ممنوعیت الکل و محصولات حاوی گوشت خوک، در کنار ارائه امکانات ویژه برای نماز در اتاق‌های مجهز به جانماز و قبله‌نما و جداسازی زنان و مردان در مراکز تفریحی همانند سواحل دریا، بخش مهم این نوع سفر است.

با این حال نبود هرگونه استاندارد شفاف و رسمی در صنعت گردشگری حلال، یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی است که سبب برداشت‌های متفاوت و سیاستگذاری‌های پراکنده در بسیاری از کشورها شده است. با این حال مالزی و ترکیه در همین شرایط، موفق شده‌اند جایگاه شاخصی در این صنعت به دست آورند. در این میان امارات نیز که خود جایگاه مهمی در این صنعت یافته، چالش نبود استانداردهای گردشگری حلال را مبدل به فرصتی طلایی برای خود کرده و تلاش دارد که خود به عنوان مبنا و مرکز گردشگری اسلامی و حلال، به دیگر کشورها و مقصدهای گردشگری حلال، گواهینامه استاندارد اعطا کند.

در همین راستا، امارات با استفاده از خلاء استانداردهای جهانی، تلاش‌های گسترده‌ای را نه تنها در ایجاد برند گردشگری حلال، بلکه ارائه و طراحی استانداردهای گردشگری حلال و نمایندگی آن برای ارائه گواهینامه گردشگری حلال یا برند معتبر حلال به کشورهای مختلف غیراسلامی آغاز کرده است. امارات همچنین فعالیت در تامین تسهیلات و مواد غذایی حلال برای کشورهای غیرمسلمان را ازجمله استراتژی‌های اعلام شده در توسعه این سبک از گردشگری، اعلام کرده است. تلاش‌هایی که امارات با تمرکز بر آنها تاکنون قصد داشته خود را در مرکز این سبک گردشگری در جهان معرفی کند. امارات حتی با برگزاری کنفرانس‌ها و همایش‌های مختلف و نیز معرفی برندهای و کالاهای غذایی خود در جهان، بیشترین بهره را از این سبک گردشگری می‌برد.

گردشگری حلال در ایران

ایران پتانسیل‌های زیادی در صنعت گردشگری دارد و به عنوان یک کشور اسلامی مبتنی بر شریعت، مدیریت و اداره می‌شود. این موضوع دلگرمی زیادی برای گردشگران مسلمان ایجاد می‌کند؛ زیرا آنها می‌توانند بدون نگرانی، از محصولات و خدمات ارائه شده در ایران استفاده کنند. از سوی دیگر میراث اسلامی زیادی در کشورمان وجود دارد و بدون شک همه گردشگران در دنیا علاقه‌مند به بازدید از این مکان‌ها هستند. اما متاسفانه استفاده از ظرفیت کشورهای همسایه برای جذب گردشگران مورد غفلت واقع شده و این در حالی است که این کشورها اشتراکات مذهبی و فرهنگی بیشتری نسبت به اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها با ما دارند. البته تمامی کشورها ظرفیت جذب گردشگر دارند و باید براساس سلیقه و نیاز در زمینه جذب گردشگر اقدام شود؛ اما ضعف و کمبودهای زیادی در زمینه اسکان گردشگران و خدمات‌دهی هتل‌ها وجود دارد که هنوز رفع نشده است. این در حالی است که بهبود زیرساخت‌ها نقش اصولی و مهمی در توسعه صنعت توریسم دارد.

توسعه گردشگری با خود بهبود سطح اشتغال، ارزآوری و ارزش افزوده را به همراه خواهد داشت و در حال حاضر ضرورت دارد با رفع مشکلات از سر راه توسعه صنعت توریسم در کشور، گامی جدی برای مقابله با تحریم‌ها برداریم. توسعه گردشگری حلال می‌توان برخی از مشکلات اقتصادی کشور را رفع نماید، هر چند با وجود یک و نیم میلیارد مسلمان و حدود ۶۰کشور اسلامی در دنیا به سهولت می‌توانستیم از ابزار گردشگری حلال برای درآمدزایی استفاده کنیم، اما متاسفانه تاکنون نتوانسته‌ایم از این مزیت به درستی بهره ببریم و این درحالی است که اماکن مذهبی زیادی در کشور وجود دارد که می‌توانند بر گسترش گردشگری مذهبی تاثیرگذار باشند. گردشگری مذهبی تنها جنبه‌ای از صنعت گردشگری است که می‌تواند بر موانع آب و هوایی غلبه کند.

دلایل عدم رونق گردشگری حلال در کشور

ایران محصولات و خدمات حلال زیادی برای گردشگران خصوصا گردشگران مسلمان دارد؛ اما جهان اسلام از آنها آگاه نیست. به همین دلیل درآمد حاصل از صنعت گردشگری هنوز در ایران در مقایسه با بقیه کشورهای اسلامی مانند مالزی، ترکیه و امارات بسیار کمتر است. براساس مطالعات و آمارهایی که توسط نهادهای مختلف، شاخص سفرهای جهانی مسلمانان(GMIT) و سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) منتشر شده است، ایران باید برای پیدا کردن جایگاه مناسب و محبوب در صنعت گردشگری به سختی تلاش کند.

بدین منظور در قدم اول باید خود را به دنیا معرفی کنیم. اینکه ایران یک کشور مسلمان است، به تنهایی برای توسعه گردشگری حلال و جذب گردشگران مسلمان کافی نیست. بدون یک تبلیغ عظیم در این زمینه، هیچ کسی متوجه نمی‌شود که ایران نیز مکان جذابی برای گشت و گذار است. باید امکانات و جذابیت‌ها را به دنیا نشان دهیم. در نتیجه این معرفی، مردم جهان تصمیم می‌گیرند که از ایران بازدید کنند. معرفی شدن در دنیا، کلید موفقیت در توسعه گردشگری کشور است.

ضعف کشورمان در صنعت گردشگری حلال، ناشی از ضعف در فروش و تبلیغات است؛ چراکه گردشگری نوعی تجارت محسوب می‌شود و در تجارت، فروش مهم‌ترین بخش است. اطمینان از فروش، با تبلیغات به دست می‌آید. در واقع هر چقدر هم محصولات خوبی تولید شوند، بدون آگاهی دادن به مردم، امکان فروش آن پایین خواهد بود. این اتفاق در صنعت گردشگری نیز به همین شکل است، یعنی نمی‌توان بدون تبلیغات در زمینه گردشگری تعداد گردشگران را افزایش داد.

مناطق آزاد، بستر توسعه گردشگری حلال

باتوجه به شرایط کنونی و اعمال تحریم‌های یکجانبه امریکا بر علیه کشورمان، شاید بتوان از این موقعیت و تهدید به عنوان فرصتی مغتنم برای صنعت گردشگری در ایران استفاده کرد؛ چراکه بر همگان روشن است که صنعت گردشگری و تمامی بخش‌های وابسته به آن که به طور مستقیم با معیشت مردم جامعه در ارتباط می‌باشند، تحریم‌ناپذیر است. هیچ قدرت و دولتی قادر به تحریم حوزه گردشگری نیست، بنابراین خوب است که اکنون متولیان این امر در کشور دست به کار شده و برای رونق هر چه بیشتر گردشگری طرحی نو دراندازند تا هم در شرایط بحرانی کنونی، کمکی به اقتصاد کشور کرده باشند و هم اینکه از این طریق نگاه دنیای خارج را با مهمان‌نوازی شایسته نسبت به ایران و ایرانی تغییر داده و به دنیا ثابت کنند که ما مردمی صلح‌طلب و بشردوست هستیم.

با توجه به افزایش تحریم‌های خصمانه بر علیه کشور و فشار همه‌جانبه دشمنان این مرز و بوم به مردم شریف ایران، هر چند این محدودیت‌ها مشکلاتی را بر مردم و اقتصاد کشور تحمیل می‌نماید، اما به نظر می‌رسد بهترین زمان برای جراحی زخم کهنه اقتصاد کشور که همانا وابستگی بیش از حد به صادارت نفت بوده است را مهیا می‌کند.

نقش ویژه گردشگری حلال در تحقق اقتصاد مقاومتی می‌تواند فرصتی مناسب برای تبدیل تهدید تحریم‌ها به فرصت باشد. اقتصاد مقاومتی یک راهبرد و تدبیری عقلایی و جهادمحور به منظور کاهش فشار اقتصادی و مسیری برای برون‌رفت از این شرایط حساس است، گردشگری حلال، نقش موثری در فرآیند توسعه اقتصادی جوامع دارد و یکی از مصداق‌های بارز تحقق اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود.

اقتصاد مقاومتی که به عنوان یک راهبرد توسط مقام معظم رهبری مطرح گردیده است، اصولا بر پایه قطع وابستگی به نفت و بهره‌مندی از توان و ظرفیت داخلی اتفاق می‌افتد. ایران به عنوان کشوری غنی با دارا بودن منابع توسعه گردشگری و به سبب فرهنگ، تمدن، ویژگی‌های آب و هوایی و... که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک‌محصولی مواجه است؛ اما می‌تواند به کشوری فعال در صنعت گردشگری حلال تبدیل شود و با تمرکز بر رویکرد گردشگری و تنظیم راهبردها و برنامه‌های منظم و منسجم، وابستگی خود را به منابع نفتی کاهش داده و به سمت منابع درآمدی جایگزین حرکت کند و به عنوان یک منبع پایدار از این فرصت‌ها بهره‌مند شود.

گردشگری حلال یکی از مهم‌ترین قطب‌های توسعه و درآمدزایی محسوب می‌شود که به ایجاد اشتغال و خوداتکایی کمک می‌کند و با ارتقاء جنبه‌های فرهنگی و اقتصادی، تاثیر شگرفی بر رشد و پیشرفت جامعه می‌گذارد.

با عنایت به همه ظرفیت‌هایی که در ایران از باب فرهنگ اسلامی و نیز شاخصه‌های گردشگری فراوان در این حوزه و همچنین بحث گردشگری حلال که به جرات ایران یکی از بزرگترین و مهم‌ترین کشورها در این خصوص به دلیل فرهنگ دینی و اسلامی کشور می‌باشد، قطعا مناطق آزاد می‌توانند با برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌های بین‌المللی در این خصوص گوی رقابت را از کشورهای همسایه بربایند.

مناطق آزاد بهترین بستر در جهت توسعه گردشگری حلال در کشور می‌باشند؛ مناطقی عمدتا گردشگرپذیر با قوانین آسان‌تر از سرزمین اصلی ازجمله اجازه ورود گردشگران بدون دریافت ویزا و همچنین مقررات سهل‌تر که می‌توانند و باید به عنوان پایلوت در حوزه گردشگری حلال مورد توجه و استفاده قرار گیرند.

هفت منطقه آزاد در هفت نقطه از کشور پهناور ایران که عمدتا در نقاطی واقع شده‌اند که از جاذبه‌های طبیعی، تاریخی و مذهبی بسیاری بهره‌مند هستند؛ کیش، قشم، چابهار، انزلی، اروند، ارس و ماکو که از جنوبی‌ترین نقاط ایران تا شمالی‌ترین مرزهای کشور قرار گرفته‌اند و هر کدام به فراخور موقعیت، دارای پتانسیل‌های عظیمی جهت جذب گردشگران می‌باشند.

گردشگری خصوصا گردشگری حلال در مناطق آزاد ازجمله برنامه‌ها و اهداف مهم در استراتژی مدیران این مناطق بوده که با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید، جان تازه‌ای به خود گرفته است. در این راستا خوشبختانه گام‌های بلند و مفیدی در تحقق اهداف برداشته شده است.

این فرصت منحصربه‌فرد می‌تواند در رشد اقتصادی مناطق آزاد و جذب گردشگران و همچنین ایجاد اقتصاد پایدار موثر و به عنوان دروازه جدید دیپلماسی، پلی مطمئن برای رسیدن به بازارهای جهانی و عبور از این تنگنای تاریخی کشور نقش‌آفرینی نماید.

رونق و گسترش صنعت گردشگری یکی از محورهای اساسی توسعه در برنامه ششم است، اما این مهم نیازمند توسعه زیربناها و زیرساخته‌ای گردشگری می‌باشد تا بتوان گردشگری حلال را به عنوان یکی از اولویت مهم اقتصادی، تحت پوشش قرار داد. در اولین اقدام، نیاز است که زیرساخت‌های فرهنگی در این حوزه توسعه یابد تا بتوان به نحو مطلوب گردشگران به‌ویژه توریست خارجی را پذیرش کرد؛ چراکه برای حضور گردشگر می‌بایست، امور رفاهی گردشگری نیز به شکل مناسبی افزایش یابد.

باید به بحث گردشگری حلال توجه ویژه داشته باشیم، زیرا مناطق آزاد اکثرا در نقاط مرزی واقع شده‌اند و باید بیش از این از باب زیرساخت‌ها خصوصا زیرساخت‌های گردشگری تقویت شوند، که در صورت اجرایی شدن طرح‌ها و زیرساخت‌های مکفی، مناطق آزاد می‌توانند اقتصاد ایران را با محوریت گردشگری حلال متحول سازند.

یادداشت — یونس یاوری- کارشناس مدیریت

بررسی ارتباط میان توانمندسازی با تعهد سازمانی در مناطق آزاد

پس از سال‌ها تجربه، دنیا به این نتیجه رسیده است که اگر سازمانی بخواهد در اقتصاد و امور کاری خود پیشتاز باشد و در عرصه رقابت عقب نماند، باید از نیروی انسانی متخصص، خلاق و باانگیزه بالا برخوردار باشد. هدف از توانمندسازی نیروی انسانی، استفاده از ظرفیت‌های بالقوه انسان‌ها به منظور توسعه ارزش افزوده سازمانی، تقویت احساس اعتمادبه‌نفس و چیرگی بر ناتوانی‌ها و درماندگی‌های فردی است. به عبارت دیگر هدف از توانمندسازی ارائه بهترین منابع فکری مربوط به هر زمینه‌ای از عملکرد سازمان است.

یکی از روش‌های مهم متبلور کردن خلاقیت، به وجود آوردن فضای محرک، مستعد و به طور کلی خلاق است.

توانمندی به فرآیندی اطلاق می‌شود که طی آن مدیر به کارکنان کمک می‌کند تا توانایی لازم برای تصمیم‌گیری مستقل را به دست آورند. این فرآیند نه تنها در عملکرد افراد، بلکه در شخصیت آنان نیز موثر است. افراد توانمند نه تنها از امکانات انجام دادن برخی کارها برخوردار می‌شوند، بلکه اندیشه آنان درباره خود نیز با آنچه پیش از توانمند شدن داشته‌اند، متفاوت می‌گردد.

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی» از سوی مقام معظم رهبری که در بند۱۱ به نقش مناطق آزاد کشور اشاره شده است، مناطق آزاد تجاری–صنعتی و ویژه اقتصادی کشور می‌توانند نقش موثری در پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی ایفا نمایند.

در اقتصاد مقاومتی نخستین گام، ارزیابی واقع‌بینانه از شرایط و توان داخلی و شناخت موانع پیش رو است و پس از آن با بهره‌گیری از مدیریت هماهنگ، عملیاتی و هوشمند، امکان استفاده بهینه از علم، متخصصان و منابع داخلی در جهت دسترسی به بیشترین سود و کاهش هزینه‌ها و هدر رفت منابع فراهم می‌شود.

اقتصاد مقاومتی در واقع اقتصاد ایده‌آلی است که بر پایه اصول اسلامی بنا شده و با کارآفرینی سالم، نوآوری، مبارزه با رانت‌خواری و تقویت تولید داخلی، زمینه رشد و توسعه را فراهم می‌کند. برای تحقق این مهم، وارد کردن سرمایه‌های مردمی در چرخه تولید و البته جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی نقش موثری دارد.

روان‌سازی سیاست‌های اجرایی درجذب سرمایه‌گذاران در مناطق آزاد کشور نیز یکی از فاکتورهای توسعه اقتصاد مقاومتی است.

اگر استفاده از توان پژوهشی محققان داخلی و تقویت صنایع دانش‌بنیان را به عنوان راهکارهای موثر در تقویت اقتصاد مقاومتی در نظر بگیریم، توسعه مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی و تاسیس کارخانه‌های صنعتی با فناوری بالا در مناطق آزاد کشور، امکان بهره‌مندی از طرح‌های تازه پژوهشی، ایجاد واحدهای تولیدی، توسعه صادرات و حضور موفق در بازارهای منطقه‌ای را فراهم کرده است و البته با اجرای سیاست‌های حمایتی دولت این چرخه شتاب بیشتری خواهد گرفت.

هدایت هدفمند سرمایه‌ها و اعمال سیاست‌های بانکی در راستای حمایت از فعالیت سرمایه‌گذاران یکی دیگر از حلقه‌های مفقوده زنجیره تقویت تولیدات داخلی است که با توجه به قوانین مناطق آزاد و تمایل فعالان اقتصادی برای فعالیت در این مناطق می‌تواند به نقطه قوتی برای توسعه اقتصادی کشور تبدیل شود.

یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های موردنیاز جهت تحقق اهداف تعیین شده در بند۱۱ سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی و نیز اهداف تعین شده در ماده یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد منابع انسانی است که به عنوان مهم‌ترین سرمایه و رکن اصلی سازمان‌ها محسوب می‌گردد.

توانمندسازی فرآیند توسعه است، فرآیندی که باعث افزایش توان کارکنان برای حل مشکل ارتقای بینش سیاسی و اجتماعی کارکنان می‌شود و آنان را قادر می‌سازد تا عوامل محیطی را شناسایی کنند و تحت کنترل خود درآورند.

تعهد سازمانی عبارت از نگرش‌های مثبت یا منفی افراد نسبت به کل سازمانی (نه شغل) است که در آن مشغول به کارند. در مناطق آزاد یکی از مهم‌ترین تعهدات، تعهد به ماموریت‌ها و اهداف است که در ماده یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و سیاست‌های بند۱۱ اقتصاد مقاومتی به آن اشاره شده است.

مدیران باید تعهد و پایبندی کارکنان را به سازمان حفظ کنند و برای این امر باید بتوانند با استفاده از مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری و فراهم کردن سطح قابل قبولی از امنیت شغلی برای آنان، تعهد و پایبندی را بیشتر کنند.

نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد که بین توانمندی کارکنان با تعهد سازمانی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. با توجه به اینکه مهم‌ترین و حیاتی‌ترین دارایی هر سازمان، منابع انسانی می‌باشد، از این رو مهم‌ترین ابزار برای ایجاد تحول درهر سازمان، توانمندسازی نیروی انسانی است. توانمندسازی کارکنان، محوری‌ترین تلاش مدیران در نوآفرینی، تمرکززدایی و حذف دیوان‌سالاری در سازمان‌ها است. از آنجایی که میزان وفاداری کارکنان در سرنوشت و بقای سازمان تاثیرگذار است و لازمه این بقا وجود کارکنان متعهد به سازمان است، پس ارتباط مستقیم توانمندی کارکنان متعهد با تعهد کارکنان، باعث افزایش عملکرد و بهره‌وری سازمان خواهد شد.

از طریق برنامه‌های توانمندسازی، ظرفیت‌های کاری با تفویض اختیار، افزایش مسئولیت، خودمختاری در تصمیم‌گیری و احساس خودکامی افزایش می‌یابد و در نتیجه بهره‌وری و اثربخشی سازمان افزایش می‌یابد. توانمندسازی دارای مزایای زیادی است که از جمله آنها می‌توان تمرکز بر مشتری، اتحاد در تصمیمات مشارکتی، مشارکت کارکنان در مسئولیت‌ها، افزایش مهارت، چابکی در سازمان، کاهش استرس، بهبود شرایط و... را ذکر کرد، که پیاده‌سازی این موارد منجر به ایجاد کارکنان متعهد در سازمان می‌شود که سازمانی با کارکنان متعهد و توانمند سازمانی، کارایی بالایی خواهد داشت.

لذا در صورتی که مناطق آزاد به دنبال تحقق اهداف ماده یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و سیاست‌های بند۱۱ اقتصاد مقاومتی باشند، بایستی با توانمندسازی نیروی انسانی موجبات افزایش تعهدات سازمانی آنها را فراهم سازند.

هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مرضیه حسینی
زیرنظر: شورای سردبیری

با تشکر از: سرکار خانم درنا کسرایی مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، مدیران‌عامل و روابط عمومی‌های سازمان‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

اخبار مناطق آزاد

قشم

آدرس دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ابتدای خیابان قائم مقام فراهانی، خیابان مشاهیر، پلاک ٦٤، واحد ٥
تلفن: ٨٨٨٤١٦٤٨ فکس: ٨٨٨١٤٧٣٣
چاپ: گل آذین - ٦٦٧٩١٣٦٩ بازرگانی و توزیع: موسسه آزاد کهن قشم

رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان قشم عنوان نمود:

عزاداری ۶۰هیات مذهبی قشم در تاسوعا و عاشورای حسینی

همزمان با روزهای تاسوعا و عاشورا (نهم و دهم ماه محرم)، مردم ولایتمدار شهرستان قشم اعم از شیعه و اهل سنت همسو با دیگر مردم نقاط ایران اسلامی با حضور در آیین‌های عزاداری، یاد و خاطره شهدای کربلا به ویژه حضرت اباعبدالله الحسین(ع) را گرامی داشتند.
رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان قشم از برپایی مراسم عزاداری در روزهای تاسوعا و عاشورا توسط مردم مومن و ولایتمدار در قالب ۶۰هیات مذهبی در این شهرستان خبر داد.
حجت‌الاسلام احمد غلامی با اعلام این خبر، بیان کرد: مردم ارادتمند به خاندان پیامبر اعظم(ص) در قشم اعم از شیعه و اهل سنت به همراه بیش از ۶۰هیات مذهبی امسال نیز با آغاز ماه محرم، یاد رشادت‌های امام حسین(ع) و یاران وفادارش را با برپایی آیین‌های سینه‌زنی، زنجیرزنی، مداحی و نوحه‌خوانی با شکوه خاص زنده نگاه داشتند.

وی ادامه داد: در روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی، هیات‌های مذهبی با تعزیه‌خوانی و حرکت در خیابان‌ها با نوحه‌خوانی، رنجیرزنی و سینه‌زنی و همچنین برپایی نماز ظهر عاشورا، ارادت خود به مقام شامخ شهدای گرانسنگ کربلا را به نمایش گذاشتند.
به گفته غلامی؛ در روز تاسوعا هیات‌های عزاداری شهرستان قشم با تجمع در مسجد امام حسین(ع) شهر قشم، مراسم مداحی، عزاداری و سینه‌زنی را برگزار کردند.
رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان قشم ادامه داد: در روز عاشورا نیز تمام هیات‌های مذهبی، عزاداران و عاشقان شهدای کربلا با حضور در مصلی به عزاداری پرداختند و سپس نماز ظهر عاشورا را در مصلی اقامه کردند.
غلامی همچنین از آحاد مردم قشم که همانند سال‌های گذشته در برپایی آیین‌های عزاداری امام حسین(ع) و یاران باوفایش به طور خودجوش با سیاهپوش کردن سردرب منازل، خیابان‌ها، مساجد و تکایا مشارکت کردند، تقدیر نمود.
رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان قشم در پایان از سازمان منطقه آزاد قشم برای تامین پارچه‌های سیاه، کتیبه‌ها و پرچم‌های ویژه ماه محرم برای هیات‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی در سطح قشم و نصب بنر در نقاط مختلف این جزیره، تشکر کرد.

مدیر محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم اظهار کرد:

دلفین گوژپشت، نماد فعالیت‌های محیط‌زیستی انجمن ورزش‌های موج‌سواری ایران

مدیر محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم از انتخاب دلفین گوژپشت به عنوان گونه مورد حمایت انجمن ورزش‌های موج‌سواری ایران خبر داد.
سیدمحمد هاشم داخته با اعلام این مطلب اظهار داشت: حمایت از دلفین گوژپشت به عنوان یک گونه در معرض خطر انقراض، یکی از اهداف اصلی فعالیت‌های این مدیریت است.
وی با اشاره به این مطلب که ورزش موج‌سواری ارتباط نزدیک و تنگاتنگ با محیط آبی و دریا دارد، افزود: از آنجا که این ورزش می‌تواند نقش بسیار مهمی در حفاظت از محیط دریا داشته باشد، همکاری کارشناسان پژوهشگر این مدیریت با اعضای این انجمن، مقدمات فرهنگ‌سازی در زمینه حمایت از این گونه خاص را فراهم کرد.
مدیر محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم ادامه داد: فعالیت‌های محیط‌زیستی مربوط به این ورزش اغلب مربوط به محیط آبی و دریا است و شامل آموزه‌های حفاظت از دریا و اکوسیستم‌های دریایی، پاکسازی و آگاه‌سازی

مردم در مورد اهمیت محیط زیست دریایی و موجودات آن می‌باشد.
به گفته داخته، خاستگاه زیستی این گونه در معرض انقراض، جزیره قشم است و تلاش‌های کارشناسان مدیریت محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم توانسته اهمیت حفظ این دلفین زیبا را به مردم بشناساند.
وی عنوان کرد: انتخاب محمد غواصی، یکی از زیست‌شناسان دریایی این مدیریت به سمت رئیس کمیته محیط زیست انجمن ورزش‌های موج‌سواری نیز، گامی در جهت تاکید بر لزوم فرهنگ‌سازی حفاظت از محیط زیست و حمایت از گونه‌های زیستی ارزشمند با کمک انجمن‌های ورزشی-دریایی بوده است.
مدیر محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم توضیح داد: در نخستین اقدام این انجمن، لوگو حمایتی این دلفین را طراحی کرده که در فعالیت‌های مربوط به این ورزش ازجمله پوسترها و بنرها، لباس‌های ورزشی و سربرگ‌های مربوط به انجمن ورزش‌های موج‌سواری ایران درج می‌شود.
داخته از تهیه دستورالعملی درخصوص حمایت از دلفین گوژپشت در کشور خبر داد و گفت: این دستورالعمل برای نخستین بار در ایران و توسط کارشناس دریایی این مجموعه آماده و تنظیم شده که توسط پروفسور کنراد، یکی از برجسته‌ترین محققان پستانداران دریایی و عضو مرکز تحقیقات پستانداران دریایی کشور پرو، ویرایش شده و قرار است به عنوان الگوی حفاظتی از یک گونه در معرض خطر انقراض در ایران مورد استفاده قرار گیرد.
گفتنی است، دلفین گوژپشت که براساس لیست قرمز اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت، در زمره گونه‌های در معرض خطر انقراض هستند، درآب‌های گرم و کم‌عمق ساحلی در اقیانوس هند، آرام، دریای سرخ و خلیج فارس زندگی می‌کنند. مشخصه بارز این دلفین، وجود برآمدگی‌ای در جلوی باله پشتی است. این دلفین‌های زیبا در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان مشاهده شده و گاها به گل نشسته‌اند.
در حال حاضر بیشترین جمعیت این گونه از دلفین‌ها در آب‌های اطراف جزیره قشم و هنگام در استان هرمزگان سکونت دارند.
دلفین‌های گوژپشت آب‌های خلیج فارس، جزئی جدایی‌ناپذیر از فرهنگ و زیست‌بوم قشم محسوب می‌شوند و به عنوان نمادی از مهر، دوستی و خونگرمی مردم جزیره و یکی از عجایب هفتگانه نگین خلیج فارس در تمامی فصول سال، پذیرای گردشگران هستند.
همچنین، حضور همیشگی این گونه ارزشمند جانوری در اطراف جزیره قشم، نشانگر تعامل خوب جامعه محلی با اکوسیستم دریایی این منطقه می‌باشد.

مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم اذعان کرد:

جزیره قشم، به عنوان برند گردشگری جنوب ایران معرفی می‌شود

مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم از آغاز بازدیدهای اولیه ارزیابی سفره‌خانه‌های سنتی قشم با هدف استانداردسازی و درجه‌بندی این اماکن، با همکاری جامعه سفره‌خانه‌داران جزیره برای نخستین بار در کشور خبر داد.
طاهره شهرکی با اعلام این خبر، گفت: این طرح برای نخستین بار در کشور در راستای معرفی جزیره قشم به عنوان برند گردشگری جنوب ایران و با هدف تامین خواسته‌ها و نیازهای روز گردشگران داخلی و خارجی در تمامی سفره‌خانه‌های جزیره قشم، اجرایی می‌شود.
وی با اشاره به برنامه‌ریزی برای برگزاری دوره‌های آموزشی لازم برای صاحبان و پرسنل سفره‌خانه‌های سنتی، ادامه داد: افزایش سطح خدمات ارائه شده و ارتقای کیفیت تجهیزات و مواد مصرفی در این اماکن ازجمله اهداف این طرح است.
مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم اضافه کرد: این اقدامات با هدف ارتقای کیفیت خدمات گردشگری در راستای افزایش رونق بخشیدن به صنعت گردشگری قشم صورت گرفته و از کلیه واحدهای فعال در این حوزه درخواست شده در کوتاه‌ترین زمان برای رفع نواقص و معایب اقدام کنند.
شهرکی در پایان گفت: واحدهای صنفی و گردشگری فعال در جزیره قشم جهت بهره‌مندی از مزیت‌های توسعه گردشگری

باید با رعایت قوانین و مقررات نسبت به اخذ مجوزهای لازم اقدام و با رعایت ضوابط و استانداردها، خدمات مطلوب را به مسافران و گردشگران جزیره ارائه کنند.

تشدید برخورد با واحدهای گردشگری غیرمجاز و غیراستاندارد در قشم

مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم از تشدید برخورد با واحدهای گردشگری غیرمجاز و غیراستاندارد با هدف ارتقای کیفیت خدمات، استانداردسازی اماکن اقامتی و برندسازی گردشگری در جزیره قشم خبر داد.
شهرکی با اعلام خبر فوق گفت: در راستای برخورد با واحدهای گردشگری غیرمجاز و غیراستاندارد، از ابتدای سال۹۸ تا پایان مردادماه سه دفتر خدمات مسافرتی و گردشگری، یک سفره‌خانه سنتی و یک کلوپ تفریحات دریایی لغو مجوز و دفاتر آنها پلمپ شده است.
وی با اشاره به معرفی ۱۴واحد کاشانه مهمان به اداره اماکن نیروی انتظامی قشم برای پلمپ، ادامه داد: به علت رعایت نکردن مقررات و ضوابط و همچنین ارائه خدمات غیراستاندارد و عدم رعایت موازین بهداشتی تا پایان مردادماه برای ۲۱واحد کاشانه مهمان جزیره قشم اخطار کتبی فرستاده شده که سه واحد از آنها در آستانه لغو مجوز قرار دارند.
مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم اضافه کرد: در این مدت ۱۴مرکز اقامتی، پنج واحد سفره‌خانه سنتی و چهار واحد دفتر خدمات مسافرتی و گردشگری اخطار کتبی دریافت کرده اند و ۶مرکز اقامتی و چهار سفره‌خانه سنتی نیز برای پلمپ به اداره اماکن نیروی انتظامی قشم معرفی شده‌اند.
شهرکی با اشاره به همراهی و همکاری سایر مراجع ذیربط برای برخورد با واحدهای گردشگری غیراستاندارد و غیرمجاز، ادامه داد: این اقدامات با هدف ارتقای کیفیت خدمات گردشگری در راستای افزایش رونق بخشیدن اقتصاد گردشگری صورت گرفته و از کلیه واحدهای گردشگری جزیره قشم درخواست شده در کوتاه‌ترین زمان برای رفع نواقص و معایب اقدام کنند.
مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم با بیان اینکه ارائه خدمات نامناسب و غیراستاندارد موجب نارضایتی گردشگران خواهد شد، گفت: واحدهای صنفی و گردشگری فعال در جزیره قشم جهت بهره‌مندی از مزیت‌های توسعه گردشگری باید با رعایت قوانین و مقررات نسبت به اخذ مجوزهای لازم اقدام و با رعایت ضوابط، خدمات مطلوب را به مسافران و گردشگران جزیره ارائه کنند.

شرکت تعاونی کارکنان سازمان منطقه آزاد قشم، تعاونی برتر شد

در مراسم معرفی تعاونی‌های برتر شهرستان قشم، شرکت تعاونی کارکنان سازمان منطقه آزاد قشم به عنوان یکی از ۳۰تعاونی برتر شهرستان در سال۹۷ اعلام شد و از آن تقدیر به عمل آمد.
امسال ۳۰تعاونی قشم به عنوان تعاونی برتر و ۶تعاونی نیز عنوان شایسته تقدیر را در حوزه‌های مختلف کسب کردند. در حال حاضر بیش از ۹۳هزار نفر در تعاونی شهرستان قشم عضویت دارند و این تعاونی‌ها در قشم بیش از ۵هزار و ۷۰۰فرصت شغلی ایجاد کرده‌اند.
هم‌اکنون ۴۸۱تعاونی در سطح شهرستان وجود دارد که در حوزه‌های مختلف خدماتی، تولیدی، کشاورزی و مصرف در حال فعالیت هستند.
توسعه و ترویج فرهنگ تعاون، معرفی توانمندی‌های بخش تعاون، ارج نهادن به زحمات تلاشگران این بخش و ارتقاء جایگاه و اهمیت تعاون و مشارکت در جامعه و ایجاد انگیزه و رقابت سالم میان اعضا خانواده بزرگ تعاون کشور و همچنین تشویق و ترغیب فعالیت‌های تولیدی و توزیعی در مناطق مختلف به صورت کار جمعی، از اهداف معرفی تعاونی‌های برتر در سطح شهرستان قشم است.
براساس این گزارش، شرکت های تعاونی صیادی باسعیدو، مروارید شکیل قشم، مروارید لب سیاه، کارکنان سازمان منطقه آزاد قشم، مرزنشینان قشم، صنایع‌دستی برکه‌خلف ازجمله شرکت‌هایی بودند که به عنوان تعاونی برتر شهرستان قشم معرفی شدند.

اخبار منطقه آزاد قشم

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم اعلام کرد:

امضای پیمان خواهرخواندگی ژئوپارک جهانی قشم و ژئوپارک جهانی دونهوانگ چین

معاون فرهنگی،اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم از امضای تفاهم‌نامه همکاری و اعلام خواهرخواندگی ژئوپارک جهانی قشم و ژئوپارک جهانی دونهوانگ کشور چین در خلال ششمین کنفرانس ژئوپارک‌های آسیا اقیانوسیه خبر داد.
مرتضی شیخ زاده با اعلام این خبر گفت: مهندس علیرضا امری کاظمی مدیر ژئوپارک جهانی قشم به عنوان تنها ایرانی حاضر در تیم ارزیابان رسمی شبکه جهانی ژئوپارک‌های یونسکو که در راستای ارزیابی وضعیت ژئوپارک‌های جهانی وضعیت ژئوپارک Dunhuang در کشور چین حاضر شد، این تفاهم همکاری و اعلام خواهرخواندگی را امضا کرده است.
وی ادامه داد: مقامات دو ژئوپارک جهانی قشم و دونهوانگ چین در این تفاهم بر انجام پروژه‌های مشترک و همکاری‌های دوجانبه در زمینه ارتقای سطح کیفی ژئوپارک‌ها و تبادل ژئوتوریست تاکید کردند.
معاون فرهنگی،اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم با اشاره اعلام آمادگی مقامات ژئوپارک جهانی دونهوانگ برای بازدید از قشم در اوایل سال جدید میلادی و آشنایی با تجربیات ژئوپارک جهانی قشم، ادامه داد: به گفته مدیر ژئوپارک جهانی قشم، در این دیدار فرماندار دونهوانگ ضمن اشاره به روابط مستحکم سیاسی و اقتصادی دو کشور و شباهت‌های فراوان این دو ژئوپارک، آمادگی خود را برای میزبانی از مقامات سازمان منطقه آزاد قشم در ژئوپارک دونهوانگ اعلام و ابراز امیدواری کرد این دو منطقه بتوانند در زمینه‌های گوناگون همکاری ثمربخشی داشته باشند.
به گفته شیخ زاده، ژئوپارک جهانی قشم و ژئوپارک جهانی دونهوانگ در زمینه‌های مختلف زمین شناختی و طبیعی و همچنین ظرفیت‌های جذب و توسعه گردشگری، شباهت‌های بسیاری دارند و با عقد این پیمان خواهرخواندگی زمینه انتقال دانش، تجربه و تخصص بین این دو ژئوپارک فراهم می‌شود.
معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم خاطرنشان کرد: درصدد هستیم با خواهرخواندگی این دو ژئوپارک، زمینه برای حضور هدفمند و بیش از پیش گردشگرانی از کشور چین در قشم فراهم شود و این تفاهم‌نامه به توسعه همه‌جانبه دو ژئوپارک کمک کند.
گفتنی است، ژئوپارک دونهوانگ در شمال کشور چین واقع شده و با مساحتی حدود ۲۰۰۰کیلومتر مربع، دارای ۲۰۰هزار نفر جمعیت است. چشم‌اندازهای اصلی این ژئوپارک جهانی کشور چین فرسایشی و بیابانی است و از نظر چشم‌انداز زمین شناسی و وسعت، شباهت زیادی به ژئوپارک جهانی قشم دارد.

مدیر فنی و طرح‌های عمرانی سازمان منطقه آزاد قشم خبر داد:

تکمیل طرح توسعه اسکله بهمن قشم در دهه فجر۹۸

مدیر دفتر فنی و طرح‌های عمرانی سازمان منطقه آزاد قشم با بیان اینکه پروژه طرح توسعه اسکله و لایروبی حوضچه بندر بهمن بیش از ۹۸درصد پیشرفت فیزیکی داشته است، از پایان این پروژه تا ۲۲بهمن سال جاری خبر داد.
حسین ناصری‌نژاد با بیان این خبر گفت: هدف از اجرای طرح توسعه در بندر بهمن جزیره قشم، علاوه بر پهلوگیری همزمان هفت لنج باری، فراهم کردن شرایط پهلوگیری شناورهایی با تناژ ۱۰هزار و پنج هزار تُن و افزایش ظرفیت پهلوگیری شناورها از ۷ به ۱۴فروند است.
وی با بیان اینکه اعتبار در نظر گرفته شده برای اجرای این طرح ۵۵۵میلیارد ریال است، ادامه داد: طرح توسعه بندر بهمن از آذرماه سال۱۳۹۳ آغاز شده و طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته تا ۲۲بهمن سال جاری به اتمام خواهد رسید.
مدیر دفتر فنی و طرح‌های عمرانی سازمان منطقه آزاد قشم تصریح کرد: تسریع در تخلیه و بارگیری کالا، افزایش واردات و صادرات کالای فعالان اقتصادی در قشم از دیگر اهداف اجرای این طرح بزرگ در اسکله بندر بهمن است.
به گفته ناصری‌نژاد؛ اجرای عملیات لایروبی، احداث سپرهای فلزی، احداث اسکله‌ها و ایجاد حوضچه مناسب و ایمن با هدف تسهیل در پهلوگیری شناورهای بزرگ به عنوان بخشی دیگر از اهداف این پروژه مهم در منطقه آزاد قشم بودند که مراحل پایانی اجرای آنها در حال انجام است.